

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

**METODYKA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ (BION)
ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI
(OCENA ZA 2023 ROK)**

SPIS TREŚCI

WSTĘP	6
1. KONCEPCJA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI	7
1.1. PODMIOTY OBJĘTE PROCESEM BION	7
1.2. ZAKRES BADANIA I OCENY NADZORCZEJ	8
1.3. ŹRÓDŁA INFORMACJI WYKORZYSTYWANYCH W PROCESIE BION.....	9
1.4. TRYBY OCENY BION I JEJ CZĘSTOTLIWOŚĆ	11
1.5. UWZGLĘDNIENIE W OCENIE BION SPECYFIKI DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU	12
1.5.1. <i>Dezaktywacja wskaźnika</i>	12
1.5.2. <i>Korekta indywidualna</i>	12
1.6. ZASADY KATEGORYZACJI	12
1.6.1. <i>Kryteria określające wielkość zakładu</i>	13
1.7. ORGANIZACJA PROCESU BION	14
1.8. PRIORYTYZACJA DZIAŁAŃ NADZORCZYCH	16
1.8.1. <i>BION a częstotliwość RSR</i>	16
1.9. BION A DYWIDENDA	17
1.10. ALGORYTM BION	17
1.10.1. <i>Wyznaczanie oceny ilościowej i oceny jakościowej</i>	17
1.10.2. <i>Sposób wyznaczania mikroostrościowej oceny ryzyka dla zakładów innych niż mały TUW18</i>	
1.10.3. <i>Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrościowego dla małych TUW</i>	20
1.10.4. <i>Wartości graniczne wskaźników</i>	20
1.11. WPŁYW CZYNNIKÓW NIEOBJĘTYCH METODYKĄ.....	21
2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I PŁYNNOŚĆ	22
2.1. WSKAŹNIK POKRYCIA WYMAGAŃ KAPITAŁOWYCH	22
2.2. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ	23
2.2.1. <i>Zmiana nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami</i>	23
2.2.2. <i>Pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi najwyższej jakości</i>	23
2.2.3. <i>Oczekiwane zyski z przyszłych składek do dopuszczonych środków własnych</i>	23
2.2.4. <i>Testy warunków skrajnych</i>	24
2.2.4.1. <i>Test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej</i>	24
2.2.4.2. <i>Test warunków skrajnych dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego</i>	24
2.3. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA PŁYNNOŚCI	25
2.3.1. <i>Wskaźnik ryzyka płynności</i>	25
2.3.2. <i>Wskaźnik płynności krótkoterminowej</i>	25
2.3.3. <i>Zabezpieczenie wykupów (dział I, UFK)</i>	26
2.4. OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I PŁYNNOŚĆ”	26
2.4.1. <i>Adekwatność kapitałowa</i>	26
2.4.2. <i>Płynność</i>	27
2.5. KOREKTA OCENY ADEKWATNOŚCI KAPITAŁOWEJ I PŁYNNOŚCI.....	27
3. RYZYKO KREDYTOWE	28
3.1. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE	28
3.2. WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA KREDYTOWEGO EMITENTA	28
3.2.1. <i>Ekspozycja wobec pojedynczego kontrahenta o maksymalnej ekspozycji</i>	28
3.2.2. <i>Udział lokat największego emitenta</i>	29

3.2.3.	<i>Ryzyko lokat ze względu na grupę emitentów</i>	30
3.3.	WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA KREDYTOWEGO REASEKURATORA	30
3.3.1.	<i>Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych</i>	30
3.4.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZYKO KREDYTOWE”	31
4.	RYZYKO RYNKOWE	33
4.1.	EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE	33
4.2.	WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY LUKI CZASU TRWANIA AKTYWÓW I ZOBOWIĄZAŃ	34
4.2.1.	<i>Luka czasu trwania (duration gap)</i>	34
4.3.	WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY KONCENTRACJI AKTYWÓW	34
4.3.1.	<i>Ekspozycja na ryzyko koncentracji</i>	34
4.3.2.	<i>Poziom ryzyka ze względu na rodzaj lokaty</i>	34
4.3.3.	<i>Wskaźnik poziomu aktywów nienotowanych na rynkach regulowanych lub na wielostronnej platformie obrotu</i>	35
4.4.	POZOSTAŁE WSKAŹNIKI SZCZEGÓŁOWE DO OCENY RYZYKA RYNKOWEGO	36
4.4.1.	<i>Ekspozycja na ryzyko zmiany kursów walut obcych</i>	36
4.4.2.	<i>Ryzyko lokat ze względu na kraj emitenta</i>	36
4.5.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZYKO RYNKOWE”	37
5.	RYZYKO UBEZPIECZENIOWE	38
5.1.	WSKAŹNIKI DO OCENY ADEKWATNOŚCI SKŁADKI	38
5.1.1.	<i>Wskaźnik szkodowości na udziale własnym (dział II)</i>	38
5.1.2.	<i>Zmiana wskaźnika szkodowości na udziale własnym (dział II)</i>	39
5.1.3.	<i>Wskaźnik łączony na udziale własnym (dział II)</i>	40
5.1.4.	<i>Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi</i>	40
5.1.5.	<i>Wskaźnik zysku technicznego głównych produktów</i>	41
5.1.6.	<i>Wskaźnik wyniku technicznego w grupie 10 w okresie ostatnich 3 lat (dział II)</i>	41
5.2.	WSKAŹNIKI DO OCENY ADEKWATNOŚCI REZERW TECHNICZNO-UBEZPIECZENIOWYCH	42
5.2.1.	<i>Wskaźnik wykorzystania rezerw szkodowych dla celów wypłacalności</i>	42
5.2.2.	<i>Wskaźnik adekwatności rezerw na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia</i>	42
5.2.3.	<i>Wskaźnik adekwatności najlepszego oszacowania (dział I)</i>	43
5.2.4.	<i>Wskaźnik dokładności modelu (dział I)</i>	43
5.2.5.	<i>Wskaźnik dokładności prognoz odszkodowań i świadczeń (dział I)</i>	43
5.2.6.	<i>Wskaźnik dokładności prognoz kosztów i innych wpływów środków pieniężnych (dział I)</i>	43
5.3.	WSKAŹNIKI DO OCENY POZIOMU KOSZTÓW	44
5.3.1.	<i>Wskaźnik kosztów akwizycji</i>	44
5.3.2.	<i>Wskaźnik kosztów administracyjnych</i>	44
5.4.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZYKO UBEZPIECZENIOWE”	44
6.	OCENA ZARZĄDZANIA	46
6.1.	MODEL BIZNESOWY - PRODUKTY	46
6.1.1.	<i>Zmiana wartości składki przypisanej brutto</i>	46
6.1.2.	<i>Ryzyko zakładu ze względu na koncentrację oferowanych produktów</i>	47
6.1.3.	<i>Ryzyko zakładu ze względu na udział największych dystrybutorów</i>	47
6.1.4.	<i>Wskaźnik narażenia na ryzyko fizyczne (dział II)</i>	48
6.1.5.	<i>Wskaźnik narażenia na ryzyko przejścia</i>	48
6.2.	MODEL BIZNESOWY - RENTOWNOŚĆ	48
6.2.1.	<i>Rentowność kapitałów własnych (ROE)</i>	48
6.2.2.	<i>Rentowność działalności technicznej (ROT)</i>	49
6.2.3.	<i>Średnia stopa zwrotu z inwestycji obejmująca niezrealizowane zyski i straty</i>	49

6.2.4.	<i>Średnia stopa zwrotu z inwestycji bez uwzględniania niezrealizowanych zysków i strat</i>	50
6.3.	RYZIKO MODELI	50
6.3.1.	<i>Poziom realizacji planu finansowego w zakresie wyniku finansowego netto</i>	50
6.3.2.	<i>Poziom odchylenia od planu finansowego w zakresie pokrycia wymogu kapitałowego</i>	51
6.4.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „ZARZĄDZANIE”	51
6.4.1.	<i>Model biznesowy</i>	51
6.4.2.	<i>Nadzór właścicielski</i>	52
6.4.2.1.	<i>Akcjonariusze/udziałowcy zakładu</i>	52
6.4.2.2.	<i>Rada Nadzorcza</i>	52
6.4.2.3.	<i>Komitet Audytu</i>	53
6.4.3.	<i>Osoby pełniące kluczowe funkcje</i>	53
6.4.3.1.	<i>Zarząd</i>	53
6.4.3.2.	<i>System zarządzania ryzykiem i funkcja zarządzania ryzykiem</i>	54
6.4.3.3.	<i>System kontroli wewnętrznej i funkcja zgodności z przepisami</i>	55
6.4.3.4.	<i>Funkcja audytu wewnętrznego</i>	56
6.4.3.5.	<i>Funkcja aktuarialna</i>	57
6.4.4.	<i>Ryzyko operacyjne</i>	58
6.4.4.1.	<i>Ryzyko operacyjne – część ogólna</i>	58
6.4.4.2.	<i>Systemy IT</i>	58
6.4.4.3.	<i>Ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności</i>	59
6.4.5.	<i>Sprawozdawczość</i>	59
6.4.6.	<i>Relacje z organem nadzoru</i>	60
6.5.	KOREKTA OCENY ZARZĄDZANIA	60
7.	OCENA RYZYKA OCHRONY KLIENTÓW	62
7.1.	ZARZĄDZANIE, NADZÓR NAD PRODUKTAMI ORAZ DYSTRYBUCJA	62
7.1.1.	<i>Wskaźnik jakości produktu (dział II)</i>	62
7.1.2.	<i>Wskaźnik niedopasowania dla umów zawartych w okresie sprawozdawczym (dział I, UFK)</i>	63
7.1.3.	<i>Wskaźnik rozwiązania umów z inicjatywy klienta – wykupy (dział I, UFK)</i>	63
7.1.4.	<i>Wskaźnik rozwiązania umów z inicjatywy klienta – odstąpienia (dział I, UFK)</i>	63
7.1.5.	<i>Wskaźnik udziału funduszy inwestycyjnych innych niż zapewniające ten sam poziom ochrony co UCITS w UFK (dział I, UFK)</i>	64
7.1.6.	<i>Wskaźnik roszczeń odrzuconych</i>	64
7.1.7.	<i>Wskaźnik poziomu spraw sądowych</i>	65
7.1.8.	<i>Wskaźnik realizacji szkoleń zawodowych</i>	65
7.2.	RELACJE Z KLIENTAMI W ZAKRESIE OBSŁUGI UMÓW I WYPŁATY ŚWIADCZEŃ	66
7.2.1.	<i>Sprawność spełniania obowiązku informacyjnego związanego z obsługą roszczeń dla szkód krajowych</i>	66
7.2.2.	<i>Jakość obsługi roszczeń</i>	67
7.2.3.	<i>Poziom skarg na zakład</i>	67
7.2.4.	<i>Udział roszczeń dochodzonych na drodze sądowej</i>	68
7.2.5.	<i>Wskaźnik zawieranych ugód w związku z wykonywaniem czynności ubezpieczeniowych</i>	69
7.3.	OCENA JAKOŚCIOWA OBSZARU „RYZIKO OCHRONY KLIENTÓW”	69
7.3.1.	<i>Zarządzanie i nadzór nad produktami</i>	70
7.3.2.	<i>Dystrybucja oraz nadzór nad dystrybucją</i>	70
7.3.3.	<i>Relacje z klientami w zakresie obsługi umów i wypłaty świadczeń</i>	71
7.4.	KOREKTA OCENY RYZYKA OCHRONY KLIENTÓW	71

8. KOREKTA OCENY MIKROOSTROŻNOŚCIOWEJ ORAZ ŁĄCZNEJ OCENY RYZYKA W RAMACH BION	73
ZAŁĄCZNIK 1. TABELLE OKREŚLAJĄCE STOPIEŃ PŁYNNOŚCI AKTYWÓW.....	74

Wstęp

Mając na uwadze postanowienia art. 330 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej¹ (dalej: ustawa), nadzór nad zakładem opiera się na podejściu prospektywnym i bazującym na ocenie ryzyka. W ramach tego podejścia nadzór obejmuje bieżącą weryfikację wykonywania działalności ubezpieczeniowej lub działalności reasekuracyjnej oraz badanie przestrzegania przez zakłady przepisów prawa określających wymogi związane z ich działalnością.

Jednym z działań podejmowanych w tym zakresie przez organ nadzoru jest przeprowadzanie corocznej oceny BION zakładów, zgodnie z Wytycznymi dotyczącymi procesu nadzoru (EIOPA-BoS-14/179)², w szczególności z postanowieniami Rozdziału III – Badanie i ocena nadzorcza.

Celem niniejszego dokumentu jest wskazanie sposobu przeprowadzania procesu BION zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji, zakresu badania i oceny nadzorczej oraz zasad nadawania ocen BION.

¹ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 656 z późn. zm.)

² https://www.eiopa.europa.eu/publications/guidelines-supervisory-review-process_en

1. KONCEPCJA ROCZNEGO BADANIA I OCENY NADZORCZEJ ZAKŁADÓW UBEZPIECZEŃ I ZAKŁADÓW REASEKURACJI

Roczne Badanie i Ocena Nadzorcza (BION) zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (dalej: zakładów) jest całościowym procesem wykorzystującym wszelkie dostępne informacje posiadane przez organ nadzoru na temat zakładu, w tym informacje uzyskane w wyniku czynności związanych z licencjonowaniem, analizy z za biurka i czynności kontrolnych przeprowadzonych w siedzibie zakładu oraz podmiotów, z którymi zakład zawarł umowę outsourcingu, jak również z zapytań/ankiet kierowanych do zakładu.

W ramach oceny BION organ nadzoru dokonuje w szczególności identyfikacji i oceny aktualnych i przyszłych ryzyk, w tym nowych oraz pojawiających się zagrożeń (*ang. new and emerging risks*), na które zakłady są lub mogą być narażone, z uwzględnieniem zdolności zakładów do identyfikacji, oceny oraz monitorowania tych ryzyk, zarządzania nimi i prowadzenia sprawozdawczości w ich zakresie, jak również prawdopodobieństwa wystąpienia określonych ryzyk i ich wpływu na działalność zakładu lub sytuację klientów. Organ nadzoru ocenia również zdolność zakładu do sprostania ewentualnym zdarzeniom lub przyszłym zmianom sytuacji gospodarczej oraz ich potencjalnie negatywnemu wpływowi na wypłacalność i kondycję finansową, stabilność zakładu na rynku oraz jego zdolność do wywiązania się z obowiązków wobec ubezpieczających, ubezpieczonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia w sytuacji urzeczywistnienia się ryzyka.

Celem tego procesu jest również dokonanie przez organ nadzoru:

- identyfikacji nieprawidłowości w prowadzonej przez zakład działalności,
- oceny wymogów jakościowych związanych z zarządzaniem zakładem,
- oceny zgodności działania zakładu z przepisami prawa i regulacjami ostrożnościowymi,
- efektywnej alokacji zasobów UKNF, które będą kierowane do obszarów i podmiotów generujących najwyższe ryzyko,
- ustalania częstotliwości sprawozdawczości do organu nadzoru,
- określania zakresu, szczegółowości i częstotliwości działań nadzorczych w ramach nadzoru bieżącego oraz kontroli lub innych kwestii koniecznych do sprawowania właściwego nadzoru nad zakładami.

Roczna ocena BION jest przeprowadzana według stanu na koniec roku obrotowego, tj. na dzień 31 grudnia tego roku, za który dokonywana jest ocena. Określenie daty oceny BION nie oznacza, że zdarzenia występujące po tej dacie, a mające istotny wpływ na wynik oceny, nie zostaną wzięte pod uwagę podczas nadawania oceny BION. W metodyce przewidziano uwzględnienie ww. zdarzeń, biorąc pod uwagę zarówno kwestie działające na niekorzyść, jak również działania zakładu zmniejszające skalę nieprawidłowości (m.in. wyniki zakończonych kontroli oraz wizyt nadzorczych, fakt wydania zaleceń, działania naprawcze podjęte przez zakład czy też wyniki przeprowadzonych analiz dotyczących danego podmiotu).

1.1. Podmioty objęte procesem BION

Oceny BION nadaje się wszystkim krajowym zakładom, przy uwzględnieniu poniższych czynników:

- w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu lub podjęcia decyzji o likwidacji dobrowolnej lub zarządzenia przez organ nadzoru likwidacji przymusowej zakładu przed wydaniem oceny BION za dany rok, ocena BION nie będzie już nadawana. Podstawowym celem

analizy BION jest wskazanie istotnych ryzyk w działalności zakładu, które mają znaczenie dla oceny przyszłej działalności oraz przypisanie im odpowiednich wag, a następnie podjęcie przez zakład stosownych działań mitygujących. W przypadku likwidacji zakładu, cel ten jest realizowany w oparciu o bieżące monitorowanie przez organ nadzoru przebiegu likwidacji, w tym ocenę stopnia wykonania założeń planu likwidacji. W przypadku zakładów w upadłości przebieg postępowania upadłościowego realizowany jest na podstawie odrębnych przepisów prawa,

- w przypadku cofnięcia zezwolenia na prowadzenie działalności ubezpieczeniowej ocena BION przeprowadzana jest w osobnym, dedykowanym trybie, ustalonym w zależności od bieżącej sytuacji zakładu,
- w przypadku zakładów, co do których organ nadzoru wyraził zgodę na przejęcie (dotyczy zakładu przejmowanego) – w uzasadnionych przypadkach organ nadzoru może zmienić tryb BION lub odstąpić od przeprowadzania oceny,
- w przypadku zakładów, co do których organ nadzoru wyraził zgodę na przejęcie (dotyczy zakładu przejmującego) – jeżeli sprawozdania i dane wykorzystywane do oceny BION nie zawierają danych zakładu przejmowanego organ nadzoru uwzględni w odpowiedni sposób dane zakładu przejmowanego,
- w przypadku zakładów, które rozpoczęły działalność w roku, za który przeprowadzana jest ocena BION, ale ich rok obrotowy został wydłużony powyżej jednego roku kalendarzowego ocena BION zostanie przeprowadzona dopiero po zakończeniu roku obrotowego określonego w statucie zakładu, jeżeli nastąpiła sprzedaż pierwszej umowy ubezpieczenia w terminie nieprzekraczającym 12 miesięcy od dnia wydania zezwolenia zgodnie z art. 171 ust. 1 ustawy.

Przedmiotowa metodyka nie dotyczy oceny BION grup ubezpieczeniowych nadzorowanych przez UKNF.

1.2. Zakres badania i oceny nadzorczej

Badanie i ocena nadzorcza jest holistycznym procesem obejmującym swoim zakresem wszystkie istotne ryzyka i obszary działalności zakładów. Każdy zakład otrzymuje ocenę łączną BION, która składa się z oceny ryzyka ochrony klientów oraz oceny ryzyka mikroostrożnościowego, będącej wypadkową ocen zagregowanego ryzyka, adekwatności kapitałowej i płynności oraz zarządzania.

Ocena BION obejmuje ocenę ilościową oraz ocenę jakościową uwzględniającą specyfikę poszczególnych zakładów, ich produktów ubezpieczeniowych, jak również system i proces zarządzania ryzykiem.

Ocena jakościowa uwzględnia m.in. takie elementy jak forma działalności poszczególnych zakładów (towarzystwo ubezpieczeń wzajemnych, spółka akcyjna), etap rozwoju, skala i profil działalności oraz kanały dystrybucji produktów. Oznacza to indywidualne podejście do każdego zakładu (ten sam czynnik może zostać oceniony różnie w zależności od specyfiki zakładu).

Ocena ilościowa, poprzez ustalenie różnych wartości granicznych dla poszczególnych ocen, uwzględnia specyfikę poszczególnych zakładów, w szczególności dział, w którym zakład prowadzi działalność oraz formę działalności.

Jednocześnie pozostałe czynniki charakteryzujące zakład zostały uwzględnione w ocenie ilościowej poprzez wykorzystanie korekty indywidualnej, o której mowa w rozdziale 1.5.2.

Poniższy schemat prezentuje główne komponenty oceny BION.

Schemat 1. BION zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji

Poszczególne obszary oceny zostały szczegółowo opisane w rozdziałach 2-7 niniejszego dokumentu.

W wyniku przeprowadzenia oceny BION zakłady uzyskują roczną łączną ocenę BION, która wraz z przyporządkowaniem zakładu do odpowiedniej kategorii, determinuje podjęcie przez organ nadzoru, przy zastosowaniu zasady proporcjonalności, działań nadzorczych, w tym działań o charakterze inspekcyjnym. Na działania te, względem poszczególnych zakładów lub wobec całego sektora ubezpieczeń, wpływ mają również nowe oraz pojawiające się zagrożenia w ujęciu makro.

Organ nadzoru będzie informował poszczególne zakłady o ocenie łącznej BION oraz przyporządkowaniu do odpowiedniej kategorii.

1.3. Źródła informacji wykorzystywanych w procesie BION

W procesie BION wykorzystuje się wszelkie dostępne informacje posiadane przez organ nadzoru na temat zakładu, w tym informacje uzyskane w wyniku: czynności związanych z licencjonowaniem, analizy z za biurka, czynności kontrolnych przeprowadzonych w siedzibie

podmiotów nadzorowanych oraz podmiotów, z którymi została zawarta umowa outsourcingu, a także analizy skarg na zakłady wpływających do organu nadzoru.

W ocenie BION uwzględnia się w szczególności dane i informacje zawarte w następujących sprawozdaniach według systemu Wyłączalność II:

- danych i informacjach dla celów nadzoru (dalej: QRT),
- regularnym sprawozdaniu dla celów nadzoru (dalej: RSR),
- sprawozdaniu na temat wyłączalności i kondycji finansowej (dalej: SFCR), w tym sprawozdaniu biegłego rewidenta z badania SFCR,
- własnej ocenie ryzyka i wyłączalności (dalej: ORSA)³.

Poza informacjami zawartymi w sprawozdaniach przekazywanych do UKNF na podstawie systemu Wyłączalność II, w procesie BION uwzględniane są w szczególności dane i informacje zawarte w:

- planach finansowych,
- dodatkowych sprawozdaniach finansowych i statystycznych – Część A (dalej: PSR),
- sprawozdaniach statystycznych (KNF-02),
- pozostałych sprawozdaniach finansowych sporządzonych zgodnie z ustawą o rachunkowości⁴ (dalej: sprawozdanie finansowe), w tym sprawozdaniach biegłych rewidentów z badania sprawozdań finansowych,
- dodatkowych formularzach sprawozdawczych nałożonych przez organ nadzoru na zakłady ubezpieczeń i zakłady reasekuracji,
- wynikach testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i w zakładach reasekuracji,
- informacji na temat reasekuracji (wykaz reasekuratorów),
- ankiecie jakościowej BION,
- dodatkowym kwestionariuszu ilościowym BION,
- dodatkowych ankietach nadzorczych (m.in. KRI, PPP, POG, Dystrybucja),
- raporcie funkcji aktuarialnej,
- raportach udostępnianych przez UFG w ramach zawartej umowy.

W procesie BION uwzględniane są również rekomendacje KNF i inne dokumenty wskazujące dobre praktyki zakładów, wydawane przez KNF, a także EIOPA.

Ponadto, przy ocenie BION zostaną uwzględnione informacje pozyskane w ramach współpracy z zagranicznymi organami nadzoru nadzorującymi grupę kapitałową, do której należy zakład oraz pozyskane w ramach współpracy z innymi instytucjami, w tym międzynarodowymi, a także wszelkie inne informacje, które nie zostały przekazane przez zakład, w szczególności publicznie dostępne, pochodzące z mediów (prasa, radio, telewizja, Internet).

Jednocześnie należy wskazać, że przy ocenie jakościowej oraz ewentualnej korekcie oceny ilościowej (korekta indywidualna) uwzględniane są wszelkie informacje, będące w posiadaniu organu nadzoru do dnia nadania oceny BION, jak również wyjaśnienia zakładu przekazane po wstępnej ocenie mogące mieć wpływ na ocenę BION. Zaliczane są tu zarówno informacje

³ Dla celów oceny BION wykorzystywana jest ostatnia własna ocena zakładu dostępna przed rozpoczęciem procesu nadawania oceny BION.

⁴ Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120 z późn. zm.)

działające niekorzystnie na ocenę, jak również działania zakładu zmniejszające skalę nieprawidłowości, które mogą poprawić ocenę.

W szczególności w ocenie BION mogą zostać uwzględnione informacje o:

- naruszeniach przepisów prawa i nieprawidłowościach zidentyfikowanych w trakcie zakończonych kontroli/wizyt nadzorczych (również w przypadku, gdy do dnia nadawania oceny protokół nie został przekazany lub zakład nie odniósł się do nich) oraz zaleceniach pokontrolnych,
- istotnych nieprawidłowościach, wynikach zakończonych kontroli/wizyt nadzorczych oraz wydanych zaleceniach uwzględnionych w ocenach BION za poprzednie lata, o ile nieprawidłowości te nie zostały usunięte do dnia nadawania nowej oceny,
- zmianach ocen poszczególnych wskaźników/obszarów analizy w stosunku do wyników oceny BION w poprzednim roku/poprzednich okresach (tendencja wzrostowa lub spadkowa),
- działaniach mitygujących podjętych przez zakład, których rezultat można ocenić do czasu nadania oceny.

1.4. Tryby oceny BION i jej częstotliwość

Uwzględniając przestrzeganie przez zakłady przepisów prawa określających wymogi związane z ich działalnością w sposób proporcjonalny do charakteru, skali i złożoności ryzyk właściwych dla działalności danego zakładu wprowadzono dwa tryby rocznej oceny BION:

- 1) **BION uproszczony** – ocena ta obejmuje jedynie ocenę ilościową i nadawana jest w sposób automatyczny. Możliwe jest uwzględnienie kwestii jakościowych w przypadku otrzymania istotnych informacji w trakcie procesu BION lub w przypadku przekazania przez zakład dodatkowych wyjaśnień po przekazaniu wstępnej oceny BION,
- 2) **BION pełny** – ocena ta obejmuje ocenę ilościową i ocenę jakościową.

BION pełny jest przeprowadzany nie rzadziej niż raz na 3 lata. Częstotliwość przeprowadzania oceny BION w trybie pełnym uwarunkowana jest przypisaniem zakładu do odpowiedniej kategorii (biorąc pod uwagę głównie wielkość i rodzaj prowadzonej działalności), uzależniona jest także od oceny BION uzyskanej za poprzedni rok.

Tabela 1. Częstotliwość przeprowadzania oceny BION w trybie pełnym

<i>ocena BION za poprzedni rok</i>				
<i>kategoria</i>	WYSOKIE RYZYO	PODWYŻSZONE RYZYO	UMIARKOWANE RYZYO	NISKIE RYZYO
<i>zakładu</i>				
KLASA 1	1 rok	1 rok	1 rok	1 rok
KLASA 2	1 rok	1 rok	2 lata	3 lata
KLASA 3	1 rok	2 lata	3 lata	3 lata
KLASA 4	2 lata	3 lata	3 lata	3 lata

W przypadku istotnych zmian na rynku ubezpieczeń lub innych zdarzeń mogących mieć wpływ na wypłacalność zakładów, ocena BION w trybie pełnym może zostać przeprowadzana częściej/rzadziej niż w przypadkach określonych powyżej.

W przypadku zakładów, które będą oceniane po raz pierwszy, określenie trybu BION zostanie ustalone na podstawie informacji bieżących dotyczących skali i profilu działalności zakładu.

1.5. Uwzględnienie w ocenie BION specyfiki działalności zakładu

1.5.1. Dezaktywacja wskaźnika

Z uwagi na fakt, iż nie wszystkie zawarte w niniejszej metodyce wskaźniki w odpowiedni sposób oddają sytuację występującą w ocenianym zakładzie, wprowadzona została możliwość dezaktywacji wskaźnika. Dopuszczana jest zarówno indywidualna dezaktywacja wskaźnika, dokonywana podczas analizy adekwatności wskaźnika dla zakładu, jak i dezaktywacja wskaźników dla pewnych grup zakładów (na podstawie m.in. faktycznej specjalizacji zakładu, okresu czasu, w jakim zakład prowadzi działalność).

1.5.2. Korekta indywidualna

Mając na celu przeprowadzenie oceny w sposób rzetelny i odzwierciedlający faktyczne ryzyko zakładu związane z prowadzoną przez niego działalnością, wprowadzone zostały tzw. „korekty indywidualne” mogące mieć zarówno negatywny, jak i pozytywny wpływ na ostateczną ocenę danego zagadnienia.

1.6. Zasady kategoryzacji

W celu realizacji ww. założeń dotyczących częstotliwości przeprowadzania oceny BION wprowadzono podział zakładów na następujące kategorie⁵, które określają istotność systemową zakładów (potencjalny wpływ, jaki upadłość danego zakładu miałaby na gospodarkę, sektor ubezpieczeniowy/finansowy oraz liczbę osób, która będzie dotknięta konsekwencjami upadłości), jak również będą stanowiły podstawę w doborze narzędzi zastosowanych do oceny poszczególnych zakładów:

Klasa 1 – kategoria ta obejmuje systemowo ważne zakłady:

- określone jako zakłady duże⁶ lub/i
- których wpływ na sektor finansowy, w szczególności ubezpieczeniowy, jest uważany za istotny lub/i
- ubezpieczane ryzyka są istotne pod względem wartości lub dotyczą strategicznych gałęzi gospodarki.

Klasa 2 – kategoria ta obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady średnie⁷ lub/i

⁵ W celu dokonania kategoryzacji na potrzeby wyznaczenia oceny BION za dany rok wykorzystywane są dane roczne ze sprawozdań do celów rachunkowości wg stanu na 31 grudnia roku poprzedniego oraz dane roczne ze sprawozdań do celów wypłacalności wg stanu na 31 grudnia roku poprzedniego.

⁶ Wielkość zakładu - dla kategoryzacji dokonywanej na potrzeby wyznaczenia oceny BION za dany rok wielkość zakładu wyznaczana jest na podstawie danych rocznych ze sprawozdań do celów rachunkowości wg stanu na 31 grudnia roku poprzedniego oraz danych rocznych ze sprawozdań do celów wypłacalności wg stanu na 31 grudnia roku poprzedniego. Wielkość zakładu określana jest zgodnie z rozdziałem 1.6.1. „Kryteria określające wielkość zakładu”.

⁷ *ibidem*

- wykazujące wysoką koncentrację (powyżej 25%) w ramach linii biznesowej⁸ w skali rynku lub/i
- prowadzące znaczącą część działalności w ramach ubezpieczeń obowiązkowych (powyżej 40% składki przypisanej brutto) lub w ramach ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym (powyżej 40% rezerw techniczno-ubezpieczeniowych⁹) lub/i
- dla których liczba ubezpieczonych osób (w przypadku zakładów działu I) lub liczba ubezpieczonych ryzyk w trakcie roku (w przypadku zakładów działu II) wynosi co najmniej 10% wszystkich ubezpieczonych osób (w przypadku zakładów działu I) lub wszystkich ubezpieczonych ryzyk (w przypadku zakładów działu II).

Klasa 3 – kategoria ta obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady małe¹⁰ lub/i
- wykazujące wysoką koncentrację w ramach linii biznesowej w skali zakładu, tj. prowadzące faktyczną działalność w ramach 1-2 linii biznesowych.

Klasa 4 – kategoria ta obejmuje zakłady:

- określone jako zakłady mikro¹¹ lub/i
- prowadzące działalność w formie małego towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych.

W przypadku zakładów, które będą oceniane po raz pierwszy, przynależność zakładu do kategorii, w przypadku gdy sprzedaż pierwszej polisy nastąpiła w trakcie trwania roku podlegającego ocenie, zostanie ustalona na podstawie bieżącej sytuacji finansowej tych zakładów, jak również na podstawie planów finansowych przedkładanych wraz z wnioskiem o udzielenie zezwolenia na prowadzenie działalności oraz wykonania ww. planów.

Jednocześnie zastrzega się, że przynależność do kategorii może ulec zmianie w przypadku pojawienia się okoliczności lub informacji, które wymagają zastosowania chociażby bardziej złożonej analizy portfela inwestycyjnego zakładu. W związku z powyższym, po przeprowadzonej analizie działalności zakładu możliwa jest ekspercka zmiana przyporządkowania danego zakładu do kategorii.

1.6.1. Kryteria określające wielkość zakładu

Wielkość zakładu jest określona jako udział w rynku wg PSR lub według WII.

$$wielkość_{zakładu} = \max(UNR_{PSR}, UNR_{WII})$$

WIELKOŚĆ ZAKŁADU	WARTOŚĆ WSKAŹNIKA
mikro	$wielkość_{zakładu} \leq 0,50\%$
mały	$wielkość_{zakładu}$ należy do $(0,50\% , 1,50\%]$
średni	$wielkość_{zakładu}$ należy do $(1,50\% , 5,00\%]$

⁸ Ilekcioć w metodyce występuje pojęcie linia biznesowa lub LoB należy je rozumieć jako linię biznesową zgodnie z załącznikiem nr I do Rozporządzenia Delegowanego

⁹ Wg sprawozdań do celów rachunkowości

¹⁰ Wielkość zakładu - *ibidem*

¹¹ Wielkość zakładu - *ibidem*

duży

wielkość_{zakładu} > 5,00%

- Udział w rynku wg PSR

$$UNR_{PSR} = \frac{\text{Dział I}}{\sum_{\text{dział I}} RTUB} \cdot RTUB$$

$$UNR_{PSR} = \frac{\text{Dział II}}{\sum_{\text{dział II}} SPB} \cdot SPB$$

gdzie:

RTUB – rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości)

SPB – składka przypisana brutto

- Udział w rynku wg WII

$$UNR_{WII} = \max\left(\frac{RTUB_{LoB\ Life}}{\sum_{LoB\ Life-rynek} RTUB_{LoB\ Life}}, \frac{SPB_{LoB\ Non-life}}{\sum_{LoB\ Non-Life-rynek} SPB_{LoB\ Non-life}}\right)$$

gdzie:

RTU_{LoB Life} – rezerwy techniczno–ubezpieczeniowe brutto dla linii biznesowych, zobowiązań z tytułu ubezpieczeń na życie i z tytułu reasekuracji ubezpieczeń na życie

SPB_{LoB Non-Life} – składka przypisana brutto dla linii biznesowych, zobowiązań z tytułu umów ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie, zobowiązań z tytułu reasekuracji proporcjonalnej i nieproporcjonalnej ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie

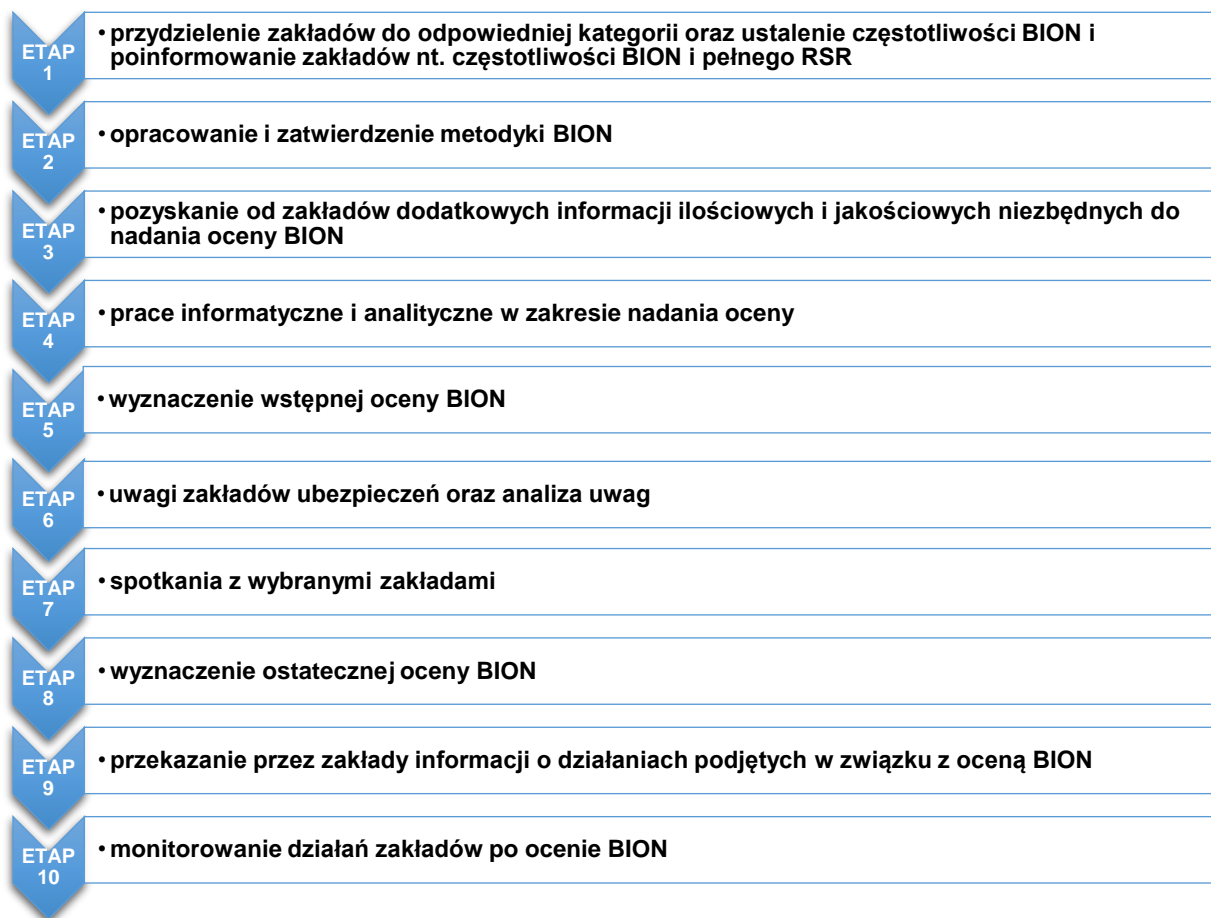
1.7. Organizacja procesu BION

Informacja o trybie przeprowadzania oceny BION jest przekazywana zakładom przed końcem roku, za który dokonywana będzie ocena.

W przypadku gdyby dla zakładu, któremu wskazano przeprowadzenie oceny BION w trybie uproszczonym, zaistniała konieczność przeprowadzenia oceny BION w trybie pełnym, organ nadzoru poinformuje o tym zakład niezwłocznie po podjęciu ww. decyzji.

Główne etapy cyklu BION w przyporządkowaniu do poszczególnych faz, tj. działań przygotowawczych, nadawania oceny BION oraz działań podsumowujących zamieszczono na poniższym diagramie.

Schemat 2. Etapy procesu BION

Niezależnie od trybu oceny BION (BION pełny i BION uproszczony), przed nadaniem ostatecznej oceny BION, każdy zakład będzie miał możliwość przekazania do organu nadzoru w formie pisemnej wyjaśnień oraz wszelkich informacji mogących wpłynąć na zmianę wstępnej oceny BION.

W ramach procesu BION przewiduje się również indywidualne spotkania z przedstawicielami wybranych zakładów, dla których przeprowadzana jest ocena BION w trybie pełnym. Podstawowym założeniem przedmiotowych spotkań jest m.in:

- a) przeprowadzenie dyskusji na temat wstępnej oceny BION,
- b) przekazanie przez zakład informacji mogących wpłynąć na zmianę oceny w odniesieniu do istotnych zagadnień wskazanych w ocenie wstępnej,
- c) wskazanie przez przedstawicieli UKNF:
 - głównych uwarunkowań i spostrzeżeń dokonanych w wyniku weryfikacji materiałów oraz analiz przeprowadzonych w procesie BION,
 - niedociągnięć oraz zidentyfikowanych obszarów wymagających poprawy,
 - innych kwestii nadzorczych.

Spotkania dotyczące oceny BION mogą zostać zorganizowane również dla zakładu objętego oceną w trybie uproszczonym, w którym wystąpiły istotne, bieżące wydarzenia, mające wpływ lub mogące mieć wpływ na poziom materializacji ryzyka.

1.8. Priorytetyzacja działań nadzorczych

Intensywność działań nadzorczych jest co do zasady zależna od oceny ryzyka oraz przynależności zakładu do kategorii. Działania ustalane są indywidualnie dla każdego zakładu, z uwzględnieniem wszelkich innych okoliczności oraz prowadzonych czynności nadzorczych.

Schemat 3. Intensywność działań nadzorczych

Kategoria zakładu	INTENSYWNOŚĆ DZIAŁAŃ NADZORCZYCH				Ocena ryzyka zakładu
	podwyższona	podwyższona	wysoka	wysoka	
Klasa 1	podwyższona	podwyższona	wysoka	wysoka	<p>Ocena budząca zastrzeżenia ryzyko podwyższone 3,00 2,50 – 3,24</p> <p>Ocena niedostateczna ryzyko wysokie 4,00 3,25 – 4,00</p>
Klasa 2	umiarkowana	umiarkowana	podwyższona	wysoka	
Klasa 3	niska	umiarkowana	podwyższona	wysoka	
Klasa 4	niska	niska	umiarkowana	podwyższona	
	Ocena dobra ryzyko niskie 1,00 1,00 – 1,74	Ocena zadowalająca ryzyko umiarkowane 2,00 1,75 - 2,49	Ocena budząca zastrzeżenia ryzyko podwyższone 3,00 2,50 – 3,24	Ocena niedostateczna ryzyko wysokie 4,00 3,25 – 4,00	

1.8.1. BION a częstotliwość RSR

Przynależność zakładów do poszczególnych kategorii, jak również wyniki oceny BION, będą stanowiły m.in. podstawę do zwolnienia zakładów z przekazywania określonych informacji do organu nadzoru.

Na podstawie art. 312 ust. 2 Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wyłącalność II) (dalej: Rozporządzenie Delegowane) zostanie ustalona częstotliwość przekazywania pełnego RSR dla każdego podmiotu indywidualnie mając na uwadze ocenę BION, jakość informacji zwartych w RSR, jak również częstotliwość przeprowadzania oceny BION w trybie pełnym, co oznacza, że w przypadku podjęcia przez organ nadzoru decyzji o przeprowadzeniu oceny BION w trybie pełnym, wymagane będzie także przekazanie przez zakład RSR obejmującego rok, za który dokonana zostanie pełna ocena.

Jednocześnie w przypadku, jeżeli zakład nie zostanie zobowiązany do przekazania pełnego RSR za dany rok sprawozdawczy, zgodnie z art. 312 ust. 3 Rozporządzenia Delegowanego, będzie on zobowiązany do przekazania do organu nadzoru RSR określającego wszelkie istotne zmiany zaistniałe w działalności i wynikach zakładu, systemie zarządzania, profilu ryzyka, wycenie do celów wyłącalności i zarządzania kapitałem w danym roku obrachunkowym oraz przedstawienia związłego wyjaśnienia przyczyn i skutków tych zmian.

1.9. BION a dywidenda

Podobnie jak w latach poprzednich, bez względu na tryb oceny BION, ocena ta może stanowić jedno z kryteriów, od których zależna będzie rekomendacja wypłaty dywidendy przez zakłady działające w formie spółki akcyjnej.

Jednocześnie należy podkreślić, że otrzymanie przez zakład odpowiedniej oceny BION nie gwarantuje możliwości wypłaty dywidendy, ponieważ zakład musi spełnić pozostałe warunki określone w stanowisku organu nadzoru w sprawie założeń polityki dywidendowej na dany rok.

1.10. Algorytm BION

Skala ocen¹² została ustalona w taki sposób, aby każdemu wskaźnikowi, obszarowi oraz łącznej ocenie BION zakładu przydzielić klasyfikację wpływu w przedziale 1-4, gdzie „ocena 1” oznacza najniższe ryzyko, a „ocena 4” oznacza najwyższe ryzyko.

Dla wyznaczenia ocen dla poszczególnych wskaźników¹³, obszarów oraz łącznej oceny, przyjęto zaokrąglenie do dwóch miejsc po przecinku.

Łączna ocena ryzyka w ramach BION wyznaczana jest w oparciu o poniższy wzór¹⁴:

$$\text{Łączna ocena ryzyka} = \max \left(\begin{array}{l} 75\% * \text{Ocena}_{\text{ryzyko mikroostrożnościowe}} + \\ 25\% * \text{Ocena}_{\text{ryzyko ochrony klientów}}, \\ \max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{łączna}}} \} \end{array} \right)$$

W ramach trybu BION uproszczonego nie jest nadawana ocena jakościowa, tak więc ocena łączna ustalana jest na podstawie oceny ilościowej.

1.10.1. Wyznaczanie oceny ilościowej i oceny jakościowej

W ramach trybu BION pełny, dla każdego z obszarów wyznaczana jest ocena ilościowa oraz ocena jakościowa zarządzania ryzykiem przez zakład.

Ocena ilościowa obszaru wyznaczana jest jako średnia ważona ocen oraz wag przypisanych do poszczególnych wskaźników, przy czym należy zaznaczyć, że w przypadku dezaktywacji wskaźnika waga pozostałych wskaźników ulega zmianie (wzrasta), a waga dezaktywowanego wskaźnika wynosi 0 (tj. nie jest on uwzględniany w wyliczaniu oceny ilościowej).

Ocena jakościowa wyznaczana jest na podstawie ocen poszczególnych zagadnień w ramach obszaru/podobszaru.

Na podstawie tych ocen wyznaczana jest ocena danego obszaru zgodnie z poniższym wzorem¹⁵ dla: zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego, tj. dla ryzyka kredytowego, rynkowego oraz ubezpieczeniowego, a także dla obszaru Adekwatność kapitałowa i płynność.

¹² Podstawową skalą ocen stosowaną do wszystkich ocenianych obszarów, jak również do łącznej oceny BION, jest skala ciągła ocen od 1 do 4, z dokładnością do dwóch miejsc po przecinku.

¹³ Wartości liczbowe wskaźników zaokrąglane są w dół do czterech miejsc po przecinku, zaś, jeśli wynika to bezpośrednio z konstrukcji wskaźnika – do 2 miejsc po przecinku.

¹⁴ $\max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{łączna}}} \}$ jest to najwyższa wartość korekty łącznej oceny ryzyka określonej w rozdziale 8.

¹⁵ $\max \{ \text{korekta}_{\text{ocena}_{\text{obszaru}}} \}$ jest to najwyższa wartość korekty określonej w rozdziale dotyczącym korekty ocenianego obszaru.

ocena obszaru =

$$\max \left(\max \left(1; \min \left(4; \begin{cases} \text{ocena ilościowa} - 0,375 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [1,00; 1,75) \\ \text{ocena ilościowa} & \text{gdy ocena jakościowa} \in [1,75; 2,50) \\ \text{ocena ilościowa} + 0,750 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [2,50; 3,25) \\ \text{ocena ilościowa} + 1,125 & \text{gdy ocena jakościowa} \in [3,25; 4,00] \end{cases} \right) \right); \max\{korekta_{ocena_{obszaru}}\} \right)$$

Odnosnie do oceny obszaru „Zarządzanie” oraz obszaru „Ryzyko ochrony klientów” (dla BION w trybie pełnym), ocena ilościowa i jakościowa stanowiąc będą po 50% oceny obszaru, zgodnie z poniższym wzorem¹⁶:

$$\text{ocena obszaru} = \max \left(\left(\frac{50\% * \text{ocena ilościowa} + 50\% * \text{ocena jakościowa}}{2} \right), \max\{korekta_{ocena_{obszaru}}\} \right)$$

1.10.2. Sposób wyznaczania mikroostrożnościowej oceny ryzyka dla zakładów innych niż mały TUW

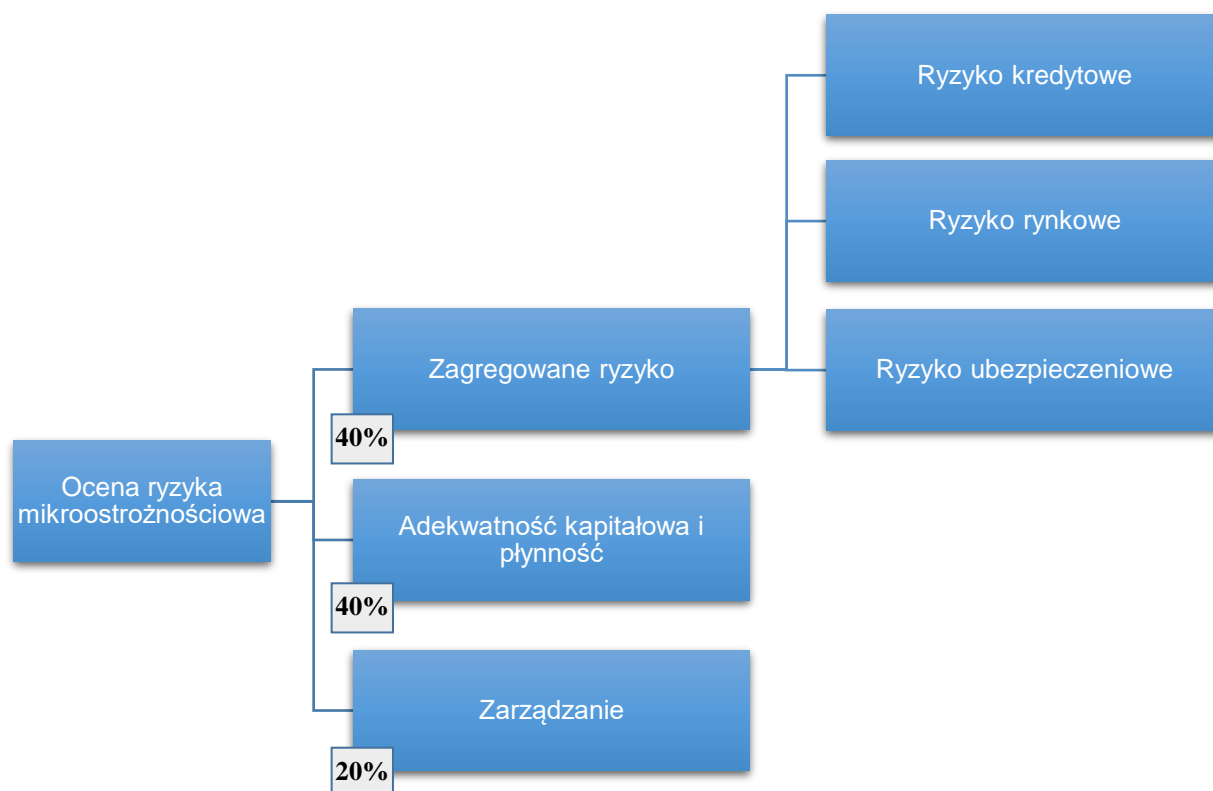
Mikroostrożnościowa ocena ryzyka składa się z zagregowanego ryzyka, adekwatności kapitałowej i płynności oraz zarządzania. Poszczególne komponenty ryzyka mikroostrożnościowego¹⁷, jak również wagi głównych obszarów zaprezentowane są poniżej, zaś sposób wyznaczania wag poszczególnych komponentów zagregowanego ryzyka jest opisany w dalszej części rozdziału.

$$\begin{aligned} & \text{Ocena}_{\text{ryzyko mikroostrożnościowe}} \\ & = \max \left(\begin{matrix} 40\% \text{ Ocena}_{\text{Adekwatność kapitałowa i płynność}} \\ 40\% \text{ Ocena}_{\text{zagregowane ryzyko}} \\ 20\% \text{ Ocena}_{\text{zarządzanie}} \end{matrix}, \max\{korekta_{ocena_{ryzyka}}\} \right) \end{aligned}$$

¹⁶ *ibidem*

¹⁷ $\max\{korekta_{ocena_{ryzyka}}\}$ jest to najwyższa wartość korekty ryzyka mikroostrożnościowego określonej w rozdziale 8.

Schemat 4. Ocena ryzyka mikroostrożnościowa dla zakładów innych niż mały TUV

W celu jak najdokładniejszego odwzorowania struktury ryzyk każdego zakładu, komponentom składającym się na obszar „Zagregowane ryzyko mikroostrożnościowe” przypisywane są wagi zgodnie z udziałem poszczególnych modułów w SCR (dla zakładów stosujących formułę standardową), co zostało szczegółowo opisane poniżej.

$$Ocena_{zagregowane\ ryzyko} = \sum_{i=1}^3 SCR'_i \cdot Ocena_ryzyka_i$$

gdzie:

SCR'_i – waga odpowiednio dla ryzyka kredytowego, rynkowego oraz ubezpieczeniowego nadawana indywidualnie w zależności od istotności wymogu kapitałowego danego ryzyka w sumie wymogów kapitałowych dla ryzyk wchodzących w skład oceny zagregowanego ryzyka: $SCR'_i = \frac{SCR_i}{\sum_{i=1}^3 SCR_i}$

SCR_i – wartość wymogu kapitałowego odpowiednio dla ryzyka kredytowego, rynkowego oraz ubezpieczeniowego, przy czym wymóg kapitałowy dla ryzyka ubezpieczeniowego należy rozumieć jako zagregowany wymóg kapitałowy dla ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach na życie, ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach zdrowotnych, ryzyka ubezpieczeniowego w pozostałych ubezpieczeniach osobowych oraz ubezpieczeniach majątkowych: dla zakładów stosujących formułę standardową - za pomocą macierzy pkt 1 załącznika do Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania podstawowego

kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej¹⁸; dla zakładów stosujących model wewnętrzny - z wykorzystaniem agregacji zgodnej z metodą agregacji w modelu wewnętrznym.

Ocena_ryzyka_i – ocena ryzyka kredytowego, ryzyka rynkowego, ryzyka ubezpieczeniowego.

1.10.3. Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych T UW

Zgodnie z postanowieniami art. 109 ust. 5 ustawy do towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych (dalej: T UW) uznanego za małe T UW nie stosuje się przepisów ustawy dotyczących kapitałowego wymogu wypłacalności i minimalnego wymogu kapitałowego.

W związku z powyższym wskaźniki, które wyliczane są na podstawie ww. wartości oraz wartości powiązanych z nimi, nie mają zastosowania do małego T UW. W rozdziałach dotyczących zagregowanego ryzyka, tj. 3. Ryzyko kredytowe, 4. Ryzyko rynkowe oraz 5. Ryzyko ubezpieczeniowe, wskazano, które ze wskaźników dotyczą, bądź nie dotyczą działalności małego T UW. W przypadku, jeżeli nie zostało to wprost wskazane, dany wskaźnik zostanie użyty w ocenie BION dla małego T UW. Ocena zagregowanego ryzyka będzie wyznaczona na podstawie zestawu ww. wskaźników, bez uwzględnienia podziału na ww. ryzyka.

W przypadku małego T UW brak podziału na ryzyko kredytowe, rynkowe oraz ubezpieczeniowe nie będzie miał wpływu na wartość udziału zagregowanego ryzyka w ocenie ryzyka mikroostrożnościowego, który wynosi 40%.

1.10.4. Wartości graniczne wskaźników

Wartości wskaźników wyznaczone dla danego zakładu są porównywane z wartościami granicznymi i na podstawie tych porównań nadawane są oceny poszczególnym wartościom wskaźników. Kryteria porównania ustalane są indywidualnie dla każdego wskaźnika.

Dla oceny wskaźników w BION będą wykorzystywane poniższe rodzaje granic:

- granice eksperckie – stała wartość określająca obiektywną granicę dla wartości wskaźnika, określona w wyniku analiz, przy wykorzystaniu doświadczeń międzynarodowych,
- granice empiryczne – wartość bazująca na statystykach rynkowych, głównie poprzez estymację różnych wartości miar statystycznych (miara dopasowana do poszczególnych wskaźników), obliczonych na podstawie wyników z okresu podlegającego ocenie lub z ostatnich lat,
- granice ekspercko-empiryczne (mieszane).

Granice dla poszczególnych wskaźników będą wyznaczane z uwzględnieniem:

- charakteru i specyfiki działalności zakładu tak, aby uzyskać jak najbardziej dokładną i adekwatną ocenę. Oznacza to, że ta sama wartość wskaźnika, w zależności od zakładu, może być oceniona w różny sposób,

¹⁸ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania podstawowego kapitałowego wymogu wypłacalności według formuły standardowej (Dz.U. 2015 poz. 2321)

- obszaru, do którego wskaźniki zostały przypisane, co oznacza, że ta sama wartość wskaźnika, w zależności od ocenianego obszaru, może być oceniona w różny sposób (np. dla oceny ryzyka mikroostrożnościowego oraz ryzyka ochrony klientów).

1.11. Wpływ czynników nieobjętych metodyką

W związku z dynamicznymi zmianami otoczenia polityczno-gospodarczego oraz legislacyjnymi, jak również biorąc pod uwagę nowe lub przyszłe ryzyka, których potencjał zagrożeń nie jest jeszcze w wiarygodny sposób znany lub mogą w sposób istotny zniekształcać rzeczywisty obraz sytuacji zakładów/sektora, istnieje możliwość:

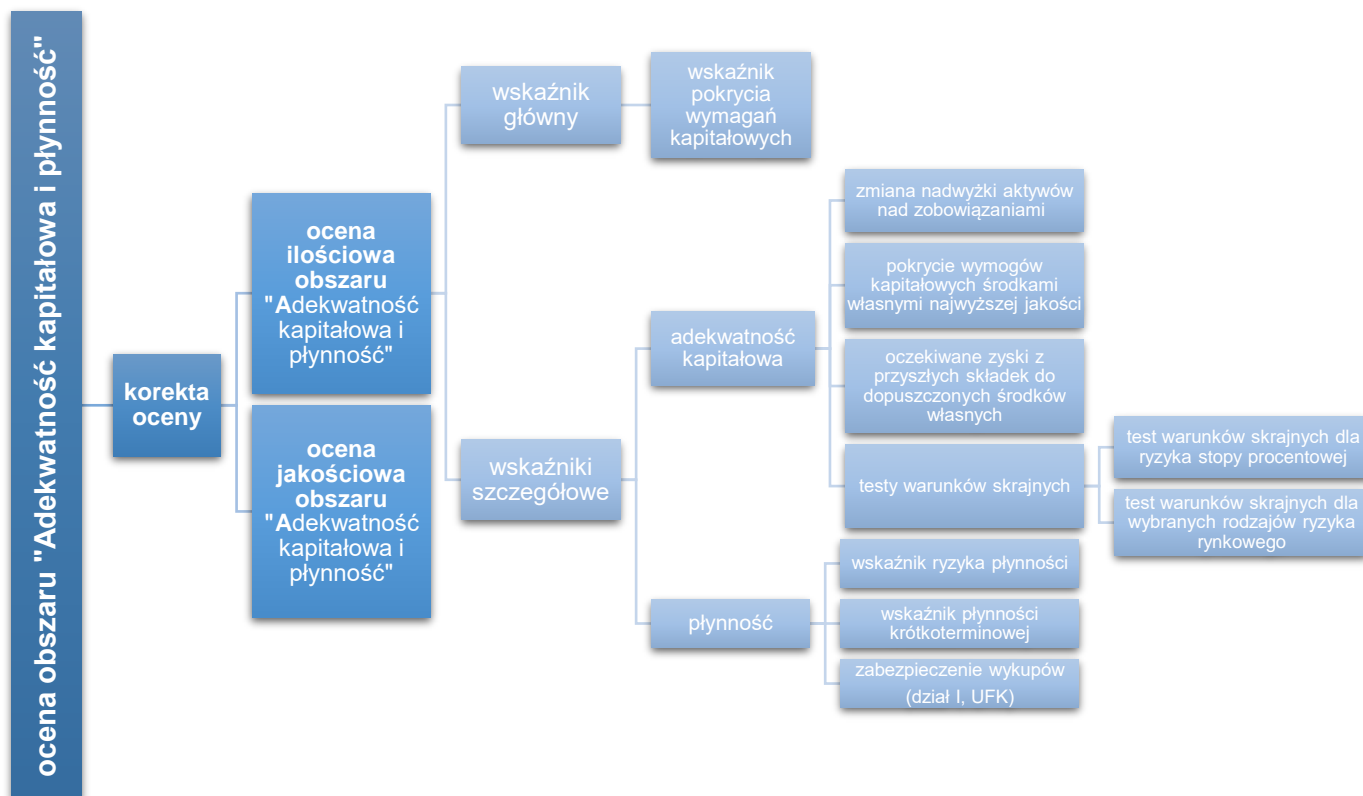
- dezaktywacji wskaźnika dla całego działu/sektora,
- wprowadzenia korekty makro dla odpowiednich obszarów lub łącznej oceny BION¹⁹.

¹⁹ Korekta może być zastosowana, mimo, że nie jest wskazana wartość tej korekty w ramach rozdziałów dotyczących poszczególnych obszarów/łącznej oceny BION.

2. ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA I PŁYNNOŚĆ

Ocena obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 5. Ocena dla obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność”

2.1. Wskaźnik pokrycia wymagań kapitałowych

- Małe TUV:

$$PWK = NAZ$$

- Zakłady inne niż małe TUV:

$$PWK = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR}}{SCR}, \frac{\acute{S}W_{MCR}}{MCR}\right)$$

gdzie:

NAZ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

$\acute{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

$\acute{S}W_{MCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego

2.2. Wskaźniki szczegółowe do oceny adekwatności kapitałowej

2.2.1. Zmiana nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami

$$Z_{NAZ} = \sum_{i=-2}^{i=0} \left(\frac{NAZ_i - NAZ_{i-1}}{NAZ_{i-1}} \right) * w_i$$

W zależności od liczby lat²⁰, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

gdzie:

NAZ_i – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami w roku i , gdzie $i=0$ to rok, za który nadawana jest ocena BION

Ocena może być skorygowana w górę (polepszenie oceny) w przypadku, gdy wartość wskaźnika PWK dla okresu, za który przeprowadzana jest ocena BION wynosi co najmniej 175% dla zakładów działu I lub 150% dla zakładów działu II. Dodatkowo ocena wskaźnika może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

2.2.2. Pokrycie wymogów kapitałowych środkami własnymi najwyższej jakości

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$W\acute{S}W_{kat1} = \frac{\acute{S}W_{kat1}}{\max(SCR, MCR)}$$

gdzie:

$\acute{S}W_{kat1}$ – wartość dopuszczonych podstawowych środków własnych kat. 1

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

2.2.3. Oczekiwane zyski z przyszłych składek do dopuszczonych środków własnych

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$EPiFP = \frac{EPiFP'}{\acute{S}W}$$

²⁰ Wskaźnik jest wyznaczany dla zakładów, które przekazały co najmniej 3 sprawozdania wg stanu na dzień 31 grudnia.

gdzie:

EPIFP' – oczekiwane zyski z przyszłych składek – ogółem

ŚW – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności lub minimalnego wymogu kapitałowego, w zależności od tego, który z nich stanowi podstawę wyznaczenia wskaźnika wymagań kapitałowych

2.2.4. Testy warunków skrajnych

2.2.4.1. Test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$TWS_{stopa\%} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR - po\ stresie}}{SCR_{po\ stresie}}, \frac{\acute{S}W_{MCR - po\ stresie}}{MCR_{po\ stresie}}\right)$$

gdzie:

$\acute{S}W_{SCR - po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\acute{S}W_{MCR - po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{po\ stresie}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{po\ stresie}$ – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

2.2.4.2. Test warunków skrajnych dla wybranych rodzajów ryzyka rynkowego

- Małe T UW:

$$TWS_{rynkowe} = 1 - \frac{NAZ_{po\ stresie}}{NAZ_{przed\ stresem}}$$

- Zakłady inne niż mały T UW:

$$TWS_{rynkowe} = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}}{SCR_{po\ stresie}}, \frac{\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}}{MCR_{po\ stresie}}\right)$$

gdzie:

$NAZ_{po\ stresie}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami po stresie

$NAZ_{przed\ stresem}$ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami przed stresem

$\acute{S}W_{SCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności po stresie

$\acute{S}W_{MCR-po\ stresie}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego po stresie

$SCR_{po\ stresie}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności po stresie

$MCR_{po\ stresie}$ – minimalny wymóg kapitałowy po stresie

2.3. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka płynności

2.3.1. Wskaźnik ryzyka płynności

$$WPA = \frac{\sum(\text{kategoria aktywów} * \text{waga}) + \sum(\text{kategoria aktywów UFK} * \text{waga UFK})}{BE}$$

gdzie:

kategoria aktywów – poszczególne kategorie aktywów określone w Załączniku 1 w Tabeli 2

waga – wagi dla poszczególnych kategorii aktywów określone w Załączniku 1 w Tabeli 2

kategoria aktywów UFK – poszczególne kategorie aktywów UFK określone w Załączniku 1 w Tabeli 3

waga UFK – wagi dla poszczególnych kategorii aktywów UFK określone w Załączniku 1 w Tabeli 3

BE – wartość rezerw techniczno – ubezpieczeniowych, najlepsze oszacowanie na koniec okresu sprawozdawczego

2.3.2. Wskaźnik płynności krótkoterminowej

$$WPK = \frac{SP + O + A_{CQS} + AP + CF_{in} - D}{CF_{out}}$$

gdzie:

SP – wartość środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

O – obligacje Skarbu Państwa notowane na rynku regulowanym (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

A_{CQS} – akcje, dla których stopień jakości kredytowej jest równy 0, 1 lub 2 (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, z wyłączeniem udziałów w jednostkach powiązanych i udziałów kapitałowych)

AP – wartość pozostałych aktywów z terminem zapadalności w następnym roku oraz depozytów innych niż depozyty zbywalne, o pozostałym okresie zapadalności nie dłuższym niż jeden rok (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

CF_{in} – wartość przyszłych wpływów pieniężnych w następnym roku (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe z wartością indeksu i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)

CF_{out} – wartość przyszłych wypływów pieniężnych w następnym roku (z wyłączeniem ubezpieczeń, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe z wartością indeksu i ubezpieczeń związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)

D – przewidywane dywidendy, wypłaty i obciążenia

2.3.3. Zabezpieczenie wykupów (dział I, UFK)

$$PL = \frac{\left(\frac{WUR + WZN}{4}\right)}{\sum_{u=0}^{-4} SP_u + O_u + AP_u + FIO_u}$$

gdzie:

WUR – łączna kwota wykupów związanych z rezygnacją z umowy ubezpieczenia dla celów wypłacalności wg stanu za rok, za który przeprowadzana jest ocena

WZN – wartość wykupów zgłoszonych, a niewypłaconych z powodu zawieszenia trwającego powyżej 3 miesięcy wg stanu na rok, za który przeprowadzana jest ocena

SP_u – wartość środków pieniężnych i ekwiwalentów środków pieniężnych na koniec kwartału u

O_u – obligacje Skarbu Państwa notowane na aktywnym rynku na koniec kwartału u

AP_u – wartość na koniec kwartału u pozostałych aktywów z terminem zapadalności w następnym roku oraz depozytów innych niż depozyty zbywalne, o pozostałym okresie zapadalności nie dłuższym niż jeden rok

FIO_u – wartość funduszy inwestycyjnych otwartych na koniec kwartału u

$\overline{\sum_{u=0}^{-4} SP_u + O_u + AP_u + FIO_u}$ – średnia arytmetyczna wartość na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

2.4. Ocena jakościowa obszaru „Adekwatność kapitałowa i płynność”

2.4.1. Adekwatność kapitałowa

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- struktury środków własnych,
- weryfikacji wyliczeń minimalnego wymogu kapitałowego i kapitałowego wymogu wypłacalności,
- zarządzania kapitałem, odpowiedniego rozwoju środków własnych w horyzoncie czasowym planowania biznesowego,
- możliwości uzyskania wsparcia kapitałowego od akcjonariuszy/ udziałowców/ członków/ grupy kapitałowej, do której należy zakład,
- ryzyka zarażenia z uwagi na negatywny wpływ sytuacji w grupie kapitałowej, do której należy zakład,
- ryzyk nie ujętych w wymogu kapitałowym lub ujętych w niewystarczającym stopniu a mogących negatywnie wpłynąć na wypłacalność zakładu,
- ustanowionego apetytu na ryzyko,

- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- wyników testów warunków skrajnych²¹,
- wysokości planowanych na kolejne lata wskaźników pokrycia wymagań kapitałowych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- adekwatności ORSA do profilu ryzyka zakładu, w tym zapewnienia ciągłej zgodności z kapitałowym wymogiem wypłacalności i minimalnym wymogiem kapitałowym.

2.4.2. Płynność

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- przyjętych metod zarządzania ryzykiem płynności,
- zbywalności i dostępności inwestycji,
- ryzyka związanego z płynnością inwestycji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- zapewnienia płynności aktywów wynikających z umów ubezpieczeń na życie, w których ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający, zapewniając tym samym realizację zobowiązań wynikających z przedmiotowych umów.

2.5. Korekta oceny adekwatności kapitałowej i płynności

1. Jeżeli zakład stosuje w ramach kalkulacji SCR umowę reasekuracji, której przedmiotem jest ryzyko straty podstawowych środków własnych spowodowane realizacją negatywnego scenariusza/zdarzenia (zdefiniowanego w formule standardowej SCR), wówczas ocena adekwatności kapitałowej i płynności nie może być lepsza niż 2,00.
2. Jeżeli zaszła niezgodność z kapitałowym wymogiem wypłacalności lub minimalnym wymogiem kapitałowym w roku, w którym nadawana lub dokonywana jest ocena BION, do dnia przekazania oceny BION, lub istnieje niebezpieczeństwo takiej niezgodności w ciągu najbliższych 12 miesięcy od dnia przekazania oceny BION, to ocena adekwatności kapitałowej i płynności nie może być lepsza niż 2,50.
3. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje planu naprawczego, o którym mowa w art. 312 ust. 2 ustawy, to ocena adekwatności kapitałowej i płynności nie może być lepsza niż 4,00.
4. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust. 2 ustawy, to ocena adekwatności kapitałowej i płynności wynosi 4,00.
5. Jeśli zakład nie spełnił na dzień 31 grudnia wymogu w zakresie środków własnych na pokrycie wymogów kapitałowych oraz pokrycie wymogu kapitałowego w kolejnym kwartale roku następującego po roku, za który nadawana jest ocena BION, nie przekroczyło 110%, to ocena adekwatności kapitałowej i płynności wynosi 4,00.

²¹ Przeprowadzanych zgodnie z Metodą przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji

3. RYZYKO KREDYTOWE

Ocena obszaru „Ryzyko kredytowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 6. Ocena dla obszaru „Ryzyko kredytowe”²²

3.1. Ekspozycja na ryzyko kredytowe

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$ERK = \frac{SCR_{kredytowe}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{kredytowe}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla modułu ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta

$\acute{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

W ocenie wskaźnika będzie brana także pod uwagę ekspozycja na ryzyko kredytowe wynikająca z alokacji kapitału na poszczególne podmoduły ryzyka, uwzględnianych w podstawowym SCR, metodą Eulera.

3.2. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego emitenta

3.2.1. Ekspozycja wobec pojedynczego kontrahenta o maksymalnej ekspozycji

- Zakłady inne niż mały TUV:

²² Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych TUV został określony w pkt 1.10.3.

$$PLGD_1 = \frac{LGD_1 * \frac{K_{CQS}}{7}}{\dot{S}W_{SCR/MCR} - \max(SCR; MCR)}$$

gdzie:

LGD_1 – strata z tytułu niewykonania zobowiązania przez kontrahenta w rozumieniu Rozporządzenia Delegowanego w przypadku zakładów stosujących formułę standardową bądź zgodna z przyjętym przez zakład sposobem wyznaczania ww. straty w przypadku zakładów stosujących model wewnętrzny

K_{CQS} – stopień jakości kredytowej przyporządkowany na podstawie prawdopodobieństwa niewykonania zobowiązania przez kontrahenta

$\dot{S}W_{SCR/MCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności lub minimalnego wymogu kapitałowego w zależności od tego, który z wymogów jest większy

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

3.2.2. Udział lokat największego emitenta

$$U_E = \frac{I_{maxE}}{I}$$

gdzie:

I_{maxE} – wartość inwestycji emitenta o największym udziale w inwestycjach innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe (z wyłączeniem papierów emitowanych i gwarantowanych w całości, bezwarunkowo i nieodwołalnie przez rządy centralne i banki centralne państw członkowskich denominowanych i finansowanych w walucie krajowej danego rządu centralnego i banku centralnego oraz z wyłączeniem udziałów w jednostkach powiązanych oraz udziałów kapitałowych)

I – wartość bilansowa inwestycji²³, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Ocena wskaźnika będzie korygowana (polepszenie oceny o jedną klasę) w przypadku, gdy stopień jakości kredytowej największego emitenta znajduje się w przedziale [0,2].

²³ Jako inwestycje należy rozumieć aktywa wykazywane w bilansie dla celów wypłacalności w pozycji „Lokaty (inne niż aktywa dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe i dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym)” (S.02.01.C0010/R0070), które powinny być równe wartości bilansowej aktywów na ryzyko zakładu wykazywanych w formularzu S.06.02 z wyłączeniem: środków pieniężnych; depozytów zbywalnych (ekwiwalenty środków pieniężnych), depozytów u cedentów, pożyczek i pożyczek zabezpieczonych hipotecznie, nieruchomości (do użytku własnego), rzeczowych aktywów trwałych (do użytku własnego), nieruchomości (w budowie do użytku własnego), zaś powinny uwzględniać wartość bilansową instrumentów pochodnych na ryzyko zakładu wykazywanych w formularzu S.08.01, których wartość jest większa od 0.

3.2.3. Ryzyko lokat ze względu na grupę emitentów

Ocena ryzyka zostanie dokonana przy uwzględnieniu ocen poniższych wskaźników:

$$\text{Ekspozycja: } U_{GE} = \frac{\sum \text{Lokaty}_g}{I}$$

$$\text{Koncentracja: } \text{Lokaty_grupa}_{HHI} = \sum \left(\frac{\text{Lokaty}_g}{\sum \text{Lokaty}_g} \right)^2$$

gdzie:

g – grupa kapitałowa inna niż grupa, do której należy zakład

Lokaty_g – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe oraz z wyłączeniem papierów emitowanych i gwarantowanych w całości, bezwarunkowo i nieodwołalnie przez rządy centralne i banki centralne państw członkowskich UE denominowanych i finansowanych w walucie krajowej danego rządu centralnego i banku centralnego dla emitentów należących do grupy g

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Ocena wskaźnika może być skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od średniego ważonego wartością bilansową stopnia jakości kredytowej emitentów wchodzących w skład grupy (lub grup, jeśli takie ratingi są dostępne w organie nadzoru) o najwyższym udziale w lokatach.

3.3. Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego reasekuratora

3.3.1. Udział reasekuratora w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych

Ocena ryzyka zostanie dokonana przy uwzględnieniu ocen poniższych wskaźników:

$$\text{Ekspozycja: } U_{RR} = \frac{RBE + NTR - ZTDR}{BE}$$

$$\text{Koncentracja: } U_{RWG}_{HHI} = \sum \left(\frac{KN_j}{\sum KN_j} \right)^2$$

gdzie:

RBE – kwoty należne z umów reasekuracji

NTR – należności od reasekuratorów

ZTDR – zobowiązania wobec reasekuratorów

BE – najlepsze oszacowanie

j – grupa, w której istnieje co najmniej jeden reasekurator, dla którego zakład wykazał dodatnie kwoty należne z umów reasekuracji ogółem

KN_j – suma dodatnich kwot należnych z umów reasekuracji ogółem reasekuratorów, którzy należą do j -tej grupy

Ocena wskaźnika może być skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od oceny reasekuratorów według stopnia jakości kredytowej wyznaczonej przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$KCQS_R = \frac{\sum KN_{CQS}}{KN}$$

gdzie:

CQS – stopień jakości kredytowej (w przypadku braku ratingu automatycznie zostanie przyporządkowany rating na podstawie współczynnika wypłacalności)

KN_{CQS} – dodatnie kwoty należne z umów reasekuracji ogółem reasekuratorów, których stopień jakości kredytowej wynosi 4, 5, 6, 9 lub nie został wypełniony

KN – suma dodatnich kwot należnych z umów reasekuracji ogółem

3.4. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko kredytowe”

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- środków zastosowanych przez zakład w celu określania, mierzenia i monitorowania ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego),
- sposobu uwzględnienia ryzyka niewykonania zobowiązania przez kontrahenta (kredytowego) w ORSA, SFCR oraz RSR,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem w ocenianym obszarze wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- sposobu weryfikacji przez zakład odpowiedniości zewnętrznych ocen kredytowych nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej,
- sposobu przeprowadzenia przez zakład wewnętrznych ocen wiarygodności kredytowej dla wybranych inwestycji,
- informacji dotyczących aktywów wchodzących w skład funduszy, na podstawie podejścia opartego na *look-through* (w zależności od dostępności niezbędnych informacji),
- jakości portfela inwestycyjnego zakładu,
- uwzględnienie zaangażowania w ryzykowne sektory gospodarki,
- poziomu reasekuracji składki przypisanej brutto pod względem oceny struktury jakości reasekuratorów,
- sposobu lokowania i zarządzania aktywami, w szczególności lokatami, zgodnie z „zasadą ostrożnego inwestora” biorąc pod uwagę ryzyko kredytowe,
- wykorzystanie instrumentów pochodnych w działalności inwestycyjnej zakładu ubezpieczeń (udział w lokatach, zastosowanie, wykorzystanie dźwigni finansowej, przypadki zawierania transakcji na instrumentach pochodnych w celach spekulacyjnych),

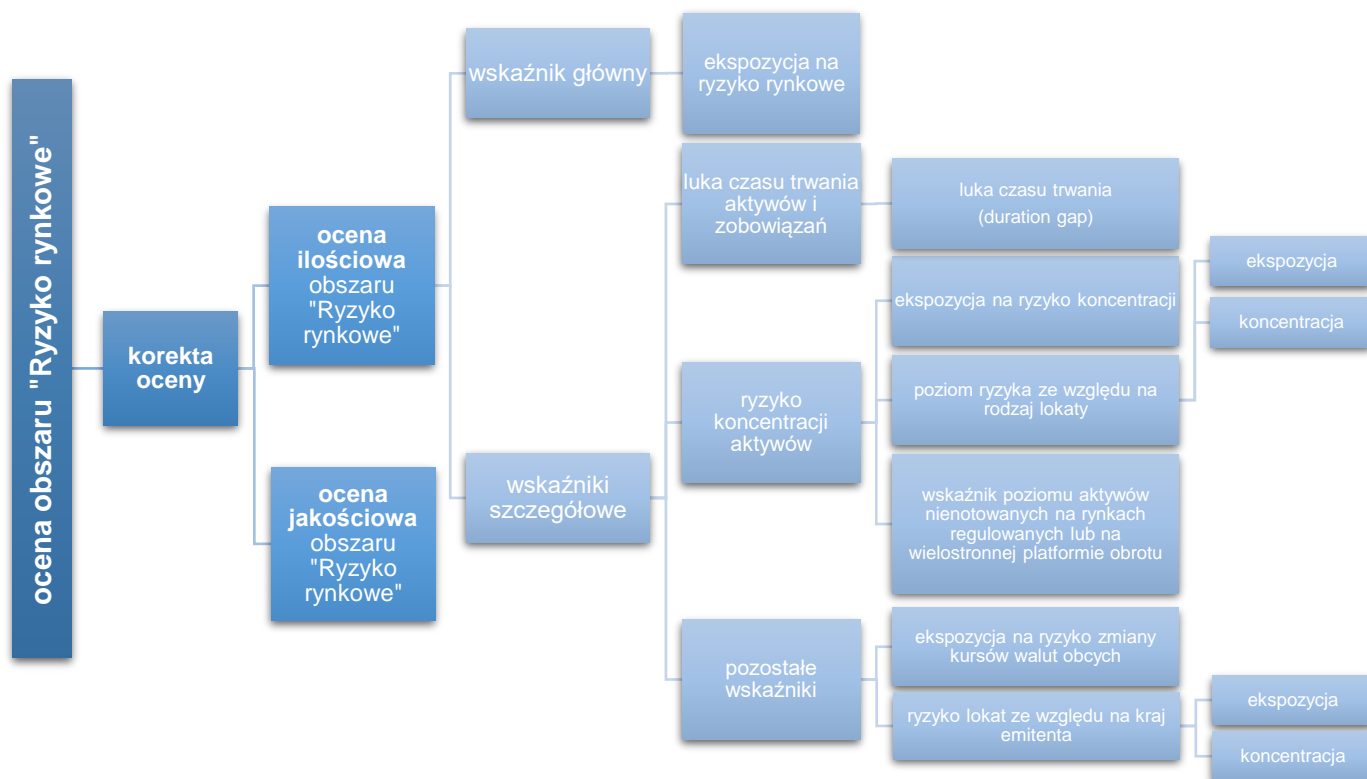
- sposobu wywiązywania się przez zakład z obowiązków wynikających z EMIR²⁴,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

²⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 648/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym, kontrahentów centralnych i repozytoriów transakcji zmienione Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/834 z dnia 20 maja 2019 r.

4. RYZYKO RYNKOWE

Ocena obszaru „Ryzyko rynkowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 7. Ocena dla obszaru „Ryzyko rynkowe”²⁵

4.1. Ekspozycja na ryzyko rynkowe

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$ERR = \frac{SCR_{rynkowe}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

$SCR_{rynkowe}$ – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka rynkowego

$\acute{S}W_{SCR}$ - kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

W ocenie wskaźnika będzie brana także pod uwagę ekspozycja na ryzyko rynkowe wynikająca z alokacji kapitału na poszczególne podmoduły ryzyka, uwzględnianych w podstawowym SCR, metodą Eulera.

²⁵ Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych TUV został określony w pkt 1.10.3.

4.2. Wskaźniki szczegółowe do oceny luki czasu trwania aktywów i zobowiązań

4.2.1. Luka czasu trwania (duration gap)

$$LCT = \frac{\sum_i \text{czas trwania}_i \cdot \text{wartość}_i}{\sum_i \text{wartość}_i} - \frac{\sum_k \frac{F_k \cdot t_k}{(1 + r_k)^{t_k}}}{\sum_k \frac{F_k}{(1 + r_k)^{t_k}}}$$

gdzie:

czas trwania_i – czas trwania składnika aktywów *i* (dotyczy aktywów, które są niezwiązane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe oraz należą do kategorii CIC 1, 2, 4, 5 i 6)

wartość_i – wartość bilansowa wg Wypłacalność II aktywa *i* (dotyczy aktywów, które są niezwiązane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe oraz należą do kategorii CIC 1, 2, 4, 5 i 6)

F_k – suma wartości przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu najlepszego oszacowania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w zakresie ubezpieczeń innych niż ubezpieczenia na życie w poszczególnych latach prognozy (dla tenorów od 1 do 30 oraz od tenora 31 i późniejszych) oraz suma wartości przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu najlepszego oszacowania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w zakresie ubezpieczeń na życie i ubezpieczeń zdrowotnych o charakterze ubezpieczeń na życie w poszczególnych latach prognozy (dla tenorów od 1 do 30 oraz od tenora 31 i późniejszych)

r_k – stopa wolna od ryzyka publikowana przez EIOPA dla tenorów od 1 do 30 oraz od tenora 31 i późniejszych

t_k – indeks dla tenorów od 1 do 30 oraz od tenora 31 i późniejszych

4.3. Wskaźniki szczegółowe do oceny koncentracji aktywów

4.3.1. Ekspozycja na ryzyko koncentracji

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$KP = \frac{SCR_{koncentracji}}{\acute{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

SCR_{koncentracji} – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka koncentracji

ŚW_{SCR} – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

4.3.2. Poziom ryzyka ze względu na rodzaj lokaty

Ocena ryzyka zostanie dokonana przy uwzględnieniu ocen poniższych wskaźników:

$$\text{Ekspozycja: } U_{RL} = \frac{\sum CIC_i}{I}$$

$$\text{Koncentracja: } CIC_G = \frac{\sum_{i=1}^{10} (2i - 10 - 1) CIC_i}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{CIC}}$$

dla obserwacji CIC_i posortowanych w kolejności rosnącej

gdzie:

i – kategoria aktywów

$i \in \{\text{kategoria aktywów CIC 0, kategoria CIC 1 (z wyłączeniem kategorii CIC##11), kategoria CIC 2, kategoria CIC 3, kategoria CIC 4, kategoria CIC 5, kategoria CIC 6, kategoria CIC 7 (z wyłączeniem kategorii CIC##71, CIC##72 oraz CIC##75), kategoria CIC 9 (z wyłączeniem kategorii CIC##93, CIC##95 oraz CIC##96), łącznie kategorie A-F dla instrumentów pochodnych, których wartość jest dodatnia}\}$

CIC_i – wartość bilansowa dla celów wypłacalności składników aktywów z nadanym kodem identyfikacji CIC należących do i -tej kategorii lokat, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

\overline{CIC} – średnia arytmetyczna z wszystkich kategorii CIC_i

I - wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe.

4.3.3. Wskaźnik poziomu aktywów nienotowanych na rynkach regulowanych lub na wielostronnej platformie obrotu

$$WNA = \frac{XT + XL}{I}$$

gdzie:

XT – wartość bilansowa inwestycji, które nie mogą być przedmiotem obrotu giełdowego, z wyłączeniem depozytów (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe oraz innych niż krajowe FIO i SFIO)

XL – wartość bilansowa inwestycji, które nie są notowane na giełdzie, z wyłączeniem depozytów (innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe)

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

4.4. Pozostałe wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka rynkowego

4.4.1. Ekspozycja na ryzyko zmiany kursów walut obcych

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$RKW = \frac{SCR_{\text{walutowe}}}{\dot{S}W_{SCR}}$$

gdzie:

SCR_{walutowe} – kapitałowy wymóg wypłacalności brutto dla ryzyka kursów walut obcych

$\dot{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

4.4.2. Ryzyko lokat ze względu na kraj emitenta

Ocena ryzyka zostanie dokonana przy uwzględnieniu ocen poniższych wskaźników:

$$\text{Ekspozycja: } U_K = \frac{\sum \left(I_K * \frac{CQS_K}{7} \right)}{I - IP}$$

$$\text{Koncentracja: } KE_{HHI} = \sum \left(\frac{KE_i}{\sum KE_i} \right)^2$$

gdzie:

I_K – wartość inwestycji innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, gdzie K = kod kraju²⁶, z wyłączeniem Polski, emitentów międzynarodowych oraz instytucji Unii Europejskiej

CQS_K – stopień jakości kredytowej przyporządkowany na podstawie ratingu kraju (w przypadku braku ratingu automatycznie zostanie przyporządkowany rating „9 – rating niedostępny” ($CQS_K = 7$))

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

IP – wartość bilansowa instrumentów pochodnych innych niż instrumenty pochodne posiadane w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym lub umowach, w których świadczenie zakładu ubezpieczeń jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, których wartość jest większa od 0

i – kraj emitenta dla celów wypłacalności z wyłączeniem Polski, emitentów międzynarodowych oraz instytucji Unii Europejskiej

KE_i – suma wartości bilansowych dla celów wypłacalności inwestycji, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla

²⁶ Kod ISO 3166-1 alfa-2 kraju, w którym znajduje się emitent

ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe, z wyłączeniem instrumentów pochodnych, dla *i*-tego kraju emitenta

4.5. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko rynkowe”

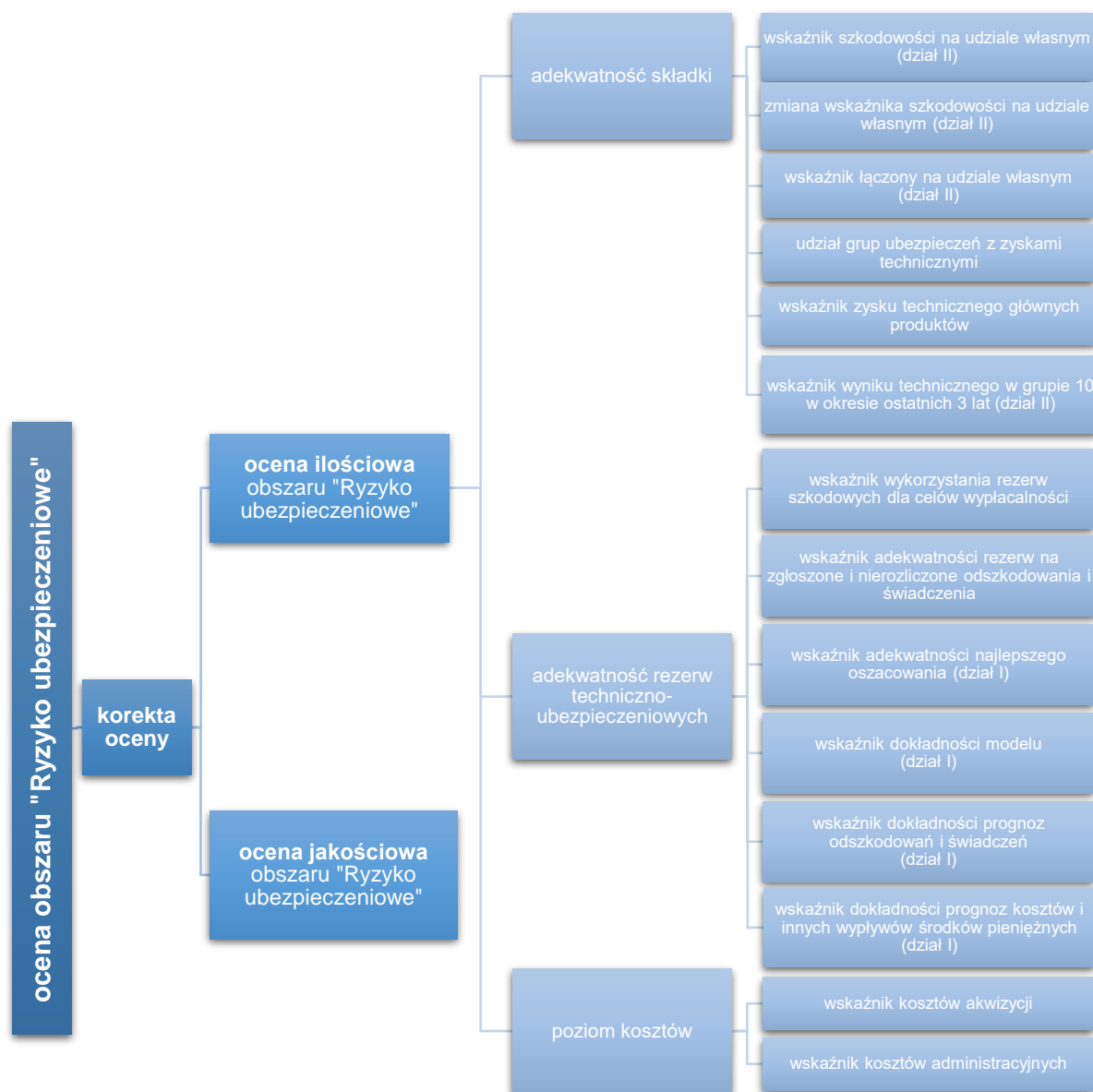
Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- środków zastosowanych przez zakład w celu określania, mierzenia i monitorowania ryzyka rynkowego,
- zastosowanych technik ograniczania ryzyka rynkowego,
- sposobu uwzględnienia ryzyka rynkowego w ORSA, SFCR oraz RSR,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem w ocenianym obszarze wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- inwestycji zakładu w nieruchomości,
- udziału lokat w walucie obcej,
- zaangażowanie lokat zakładu ze względu na sektor gospodarki,
- sposobu lokowania i zarządzania aktywami, w szczególności lokatami, zgodnie z „zasadą ostrożnego inwestora” biorąc pod uwagę ryzyko rynkowe,
- metod weryfikacji wyceny aktywów, w szczególności nienotowanych,
- inwestycji w jednostkach uczestnictwa oraz certyfikatach inwestycyjnych w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania.

5. RYZYKO UBEZPIECZENIOWE

Ocena obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 8. Ocena dla obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe”²⁷

5.1. Wskaźniki do oceny adekwatności składki

5.1.1. Wskaźnik szkodowości na udziale własnym (dział II)

$$WS = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{Oi\dot{S}_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

²⁷ Sposób wyznaczania oceny zagregowanego ryzyka mikroostrożnościowego dla małych TUW został określony w pkt 1.10.3.

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń²⁸

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem składki przypisanej brutto

OiŚ – odszkodowania i świadczenia

SZN – składka zarobiona na udziale własnym

W przypadku oceny wskazującej na podwyższone lub wysokie ryzyko dla obszaru „Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego reasekuratora” ocena wskaźnika może zostać skorygowana biorąc pod uwagę wyniki wskaźnika szkodowości brutto.

Dodatkowo ocena może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

5.1.2. Zmiana wskaźnika szkodowości na udziale własnym (dział II)

$$WWSW = \sum_{i=-2}^0 \frac{WS_i - WS_{i-1}}{WS_{i-1}} * w_i$$
$$WS_i = \frac{Oi\dot{S}_i}{SZN_i}$$

gdzie:

$Oi\dot{S}_i$ – odszkodowania i świadczenia za rok i , gdzie $i=0$ to rok, za który nadawana jest ocena BION

SZN_i – składka zarobiona na udziale własnym za rok i , gdzie $i=0$ to rok, za który nadawana jest ocena BION

W zależności od liczby lat²⁹, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat lub więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w grupach ubezpieczeń, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

Wskaźnik może zostać skorygowany w zależności od poziomu szkodowości w poszczególnych okresach.

²⁸ Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

²⁹ Wskaźnik jest wyznaczany dla zakładów, które przekazały co najmniej 3 sprawozdania wg stanu na dzień 31 grudnia

5.1.3. Wskaźnik łączony na udziale własnym (dział II)

$$W_{\text{ŁN}} = \sum_{gr} \left(\text{ocena} \left(\frac{O\acute{I}\acute{S}_{gr} + KDU_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń³⁰

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem składki przypisanej brutto

OiŚ – odszkodowania i świadczenia

KDU – koszty działalności ubezpieczeniowej

SZN – składka zarobiona na udziale własnym

W przypadku oceny wskazującej na podwyższone lub wysokie ryzyko dla obszaru „Wskaźniki szczegółowe do oceny ryzyka kredytowego reasekuratora” ocena wskaźnika może zostać skorygowana biorąc pod uwagę wyniki wskaźnika łączonego brutto.

Dodatkowo ocena może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

5.1.4. Udział grup ubezpieczeń z zyskami technicznymi

- Dział I

$$UZT = \sum_{i=1}^6 \frac{RTUB_i}{RTUB} DWT_i$$

- Dział II (zakłady ubezpieczeń)

$$UZT = \sum_{i=1}^{19} \frac{SPB_i}{SPB} DWT_i$$

- Dział II (zakłady reasekuracji)

$$UZT = \sum_{i=1}^{10} \frac{SPB_i}{SPB} DWT_i$$

gdzie:

i - grupa ubezpieczeń/klasa rachunkowa

$RTUB_i$ – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości) w grupie ubezpieczeniowej i . W przypadku zakładu ubezpieczeń działalność w zakresie reasekuracji czynnej traktowana jest jako 1 grupa

³⁰ Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

SPB_i – składka przypisana brutto w grupie ubezpieczeniowej³¹/klasie rachunkowej³² *i*.
W przypadku zakładu ubezpieczeń działalność w zakresie reasekuracji czynnej traktowana jest jako 1 grupa

RTUB – rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe brutto (dla celów rachunkowości)

SPB – składka przypisana brutto

$$DWT_i = \begin{cases} 1, & \text{gdy } WT_i > 0,00 \\ 0, & \text{gdy } WT_i \leq 0,00 \end{cases}$$

WT_i – wynik techniczny z *i*-tej grupy ubezpieczeniowej/klasy rachunkowej

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od poziomu wyniku technicznego ogółem.

5.1.5. Wskaźnik zysku technicznego głównych produktów³³

$$WTT^{10 \text{ produktów}} = \sum_{k,i} \frac{k}{6} * waga_i^k * SWT_i^k, \text{ gdzie } SWT_i^k = \begin{cases} 1 & \text{gdy } WT_i^k \geq 0 \\ 0 & \text{gdy } WT_i^k < 0 \end{cases}$$

gdzie:

WT_i^k – wynik techniczny dla produktu *i* w roku *k* (*k* = 3 dla *n*³⁴, *k* = 2 dla *n*-1, *k* = 1 dla *n*-2)

waga_i^k – udział produktu *i* w roku *k* w składce przypisanej brutto 10 największych produktów

5.1.6. Wskaźnik wyniku technicznego w grupie 10 w okresie ostatnich 3 lat (dział II)

$$WWT_{gr.10} = \frac{\sum_{i=1}^N i * WWT_i}{\sum_{i=1}^N i}$$

gdzie:

$$WWT_i = \begin{cases} 1 & \text{gdy } WT_i^{gr.10} \geq 0 \\ 0 & \text{gdy } WT_i^{gr.10} < 0 \end{cases}$$

WT_i^{gr.10} – wynik techniczny w grupie 10 na koniec kwartału *i*

i – zawiera się w przedziale [1,*N*] oraz *N* ≤ 12, gdzie *N* oznacza najpóźniejszy kwartał, na który wyznaczony jest wskaźnik

W przypadku, gdy na koniec roku, za który przeprowadzana jest ocena BION strata techniczna w grupie 10 nie wpływa istotnie na wynik techniczny ogółem lub zysk techniczny w grupie 10 wpływa istotnie na poprawę straty technicznej ogółem, ocena wskaźnika może ulec poprawie.

³¹ Dotyczy zakładów ubezpieczeń

³² Dotyczy zakładów reasekuracji

³³ Wskaźnik nie jest wyznaczany dla zakładów reasekuracji.

³⁴ *n* - rok, za który przeprowadzana jest ocena

Dodatkowo ocena wskaźnika może być korygowana wynikami technicznymi w grupie 10 w poszczególnych kwartałach.

5.2. Wskaźniki do oceny adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

5.2.1. Wskaźnik wykorzystania rezerw szkodowych dla celów wypłacalności

- zakłady ubezpieczeń (linie biznesowe 1 – 28):

$$WSK = \frac{OW_t + KL_t + RTUS_t}{RTUS_{t-1}}$$

gdzie:

OW_t – wartość wypłaconych odszkodowań i świadczeń brutto w roku t dla szkód zaszłych w okresie $t - 1$ i wcześniejszych

KL_t – wartość poniesionych kosztów likwidacji w roku t dla szkód zaszłych w okresie $t - 1$ i wcześniejszych

$RTUS_t$ – wartość niezdykontowanego najlepszego oszacowania dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec roku t dla szkód zaszłych w okresie $t - 1$ (wartość bezwzględna) i wcześniejszych

$RTUS_{t-1}$ – wartość niezdykontowanego najlepszego oszacowania dla rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec roku $t - 1$ dla szkód zaszłych w okresie $t - 1$ (wartość bezwzględna) i wcześniejszych

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność, licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

5.2.2. Wskaźnik adekwatności rezerw na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia

$$RBNSA = \frac{RBNSBP - RBNSBK - OWR}{RBNSBP}$$

gdzie:

$RBNSBP$ – rezerwa na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia brutto na początek okresu sprawozdawczego

$RBNSBK$ – rezerwa na zgłoszone i nierozliczone odszkodowania i świadczenia brutto na koniec okresu sprawozdawczego, ze szkód zgłoszonych w poprzednich okresach sprawozdawczych

OWR – odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto, ze szkód zgłoszonych w poprzednich okresach sprawozdawczych

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność, licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

5.2.3. Wskaźnik adekwatności najlepszego oszacowania (dział I)

$$ABE = \frac{VBEE}{AOL}$$

gdzie:

VBEE - zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z doświadczenia i innych źródeł dla ryzyk objętych ochroną przed okresem sprawozdawczym

AOL - wartość nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami, na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność, licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

5.2.4. Wskaźnik dokładności modelu (dział I)

$$FBE = \frac{VBEU}{AOL}$$

gdzie:

VBEU - niewyjaśniona zmiana najlepszego oszacowania wynikająca z doświadczenia i innych źródeł dla ryzyk objętych ochroną przed okresem sprawozdawczym

AOL - wartość nadwyżki aktywów nad zobowiązaniami, na początek okresu sprawozdawczego

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

5.2.5. Wskaźnik dokładności prognoz odszkodowań i świadczeń (dział I)

$$EOC = \frac{EC}{ECCF}$$

gdzie:

EC - zrealizowana wartość odszkodowań i świadczeń wypłaconych w roku t dla umów zawartych przed rokiem t

ECCF - prognozowana w roku t-1 wartość przyszłych odszkodowań i świadczeń wypłaconych w roku t dla umów zawartych przed rokiem t

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od typu produktów na których zaobserwowano najwyższe odchylenia.

5.2.6. Wskaźnik dokładności prognoz kosztów i innych wpływów środków pieniężnych (dział I)

$$EOE = \frac{EE}{EECF}$$

gdzie:

EE - zrealizowana wartość kosztów i innych wpływów środków pieniężnych w roku t dla umów zawartych przed rokiem t

EECF - prognozowana w roku t-1 wartość kosztów i innych wpływów środków pieniężnych w roku t dla umów zawartych przed rokiem t

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w liniach biznesowych, w których zakład prowadzi największą działalność, licząc wielkością składki przypisanej brutto oraz w zależności od długości okresu działalności.

5.3. Wskaźniki do oceny poziomu kosztów

5.3.1. Wskaźnik kosztów akwizycji

$$WKA = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{KAK_{gr}}{SZB_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń³⁵

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

KAK – koszty akwizycji

SZB – składka zarobiona brutto

Dodatkowo ocena wskaźnika może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

5.3.2. Wskaźnik kosztów administracyjnych

$$WKD = \frac{KAD}{SZB}$$

gdzie:

KAD – koszty administracyjne

SZB – składka zarobiona brutto

Dodatkowo ocena wskaźnika może zostać skorygowana w odniesieniu do zakładów o krótkim okresie działalności.

5.4. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko ubezpieczeniowe”

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- środków zastosowanych przez zakład w celu określania, mierzenia i monitorowania ryzyka ubezpieczeniowego,

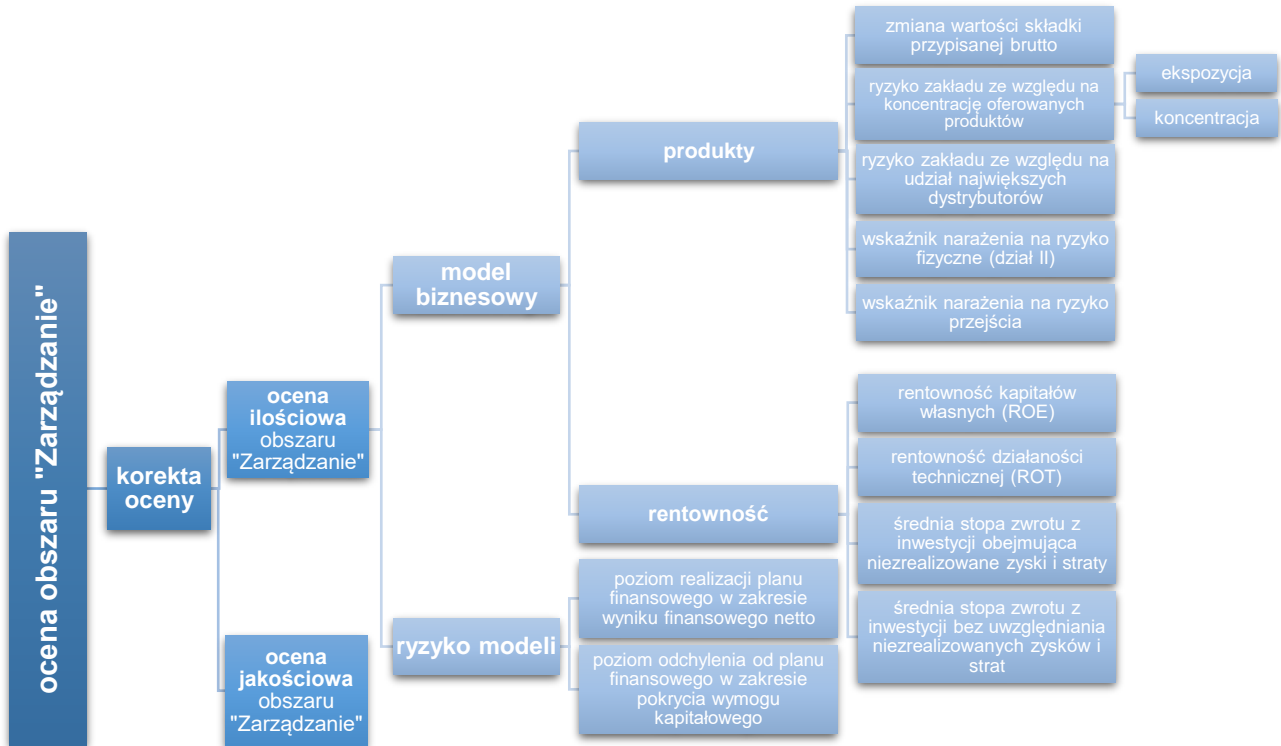
³⁵ Reasekurację czynną należy traktować jako jedną osobną grupę.

- zastosowanych technik ograniczania ryzyka ubezpieczeniowego,
- sposobu uwzględnienia ryzyka ubezpieczeniowego w ORSA, SFCR oraz RSR,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania ryzykiem w ocenianym obszarze wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- adekwatności rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i dla celów rachunkowości,
- metod i założeń stosowanych do wyliczenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i dla celów rachunkowości,
- adekwatności składki,
- istotności marginesu ryzyka,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6. OCENA ZARZĄDZANIA

Ocena obszaru „Zarządzanie” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 9. Ocena dla obszaru „Zarządzanie”

6.1. Model biznesowy - produkty

6.1.1. Zmiana wartości składki przypisanej brutto

$$Z_{SPB} = \sum_{i=-2}^{i=0} \left(\left(\frac{SPB_i - SPB_{i-1}}{SPB_{i-1}} \right) * w_i \right)$$

W zależności od liczby lat³⁶, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

³⁶ Wskaźnik jest wyznaczany dla zakładów, które przekazały co najmniej 3 sprawozdania wg stanu na dzień 31 grudnia

gdzie:

SPB_i – składka przypisana brutto w roku i , gdzie $i=0$ to rok, za który nadawana jest ocena BION

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana, w zależności od jego poziomu w grupach ubezpieczeniowych, w których zakład prowadzi największą działalność licząc wielkością rezerw techniczno-ubezpieczeniowych³⁷ (dział I) lub wielkością składki przypisanej brutto (dział II) oraz w zależności od długości okresu działalności.

6.1.2. Ryzyko zakładu ze względu na koncentrację oferowanych produktów³⁸

Ocena ryzyka zostanie dokonana przy uwzględnieniu ocen poniższych wskaźników:

$$\text{Ekspozycja: } U_{OP} = \frac{SPB_{P10}}{SPB}$$

$$\text{Koncentracja: } OP_G = \frac{\sum_{j=1}^{10} (2j - 10 - 1) SPB_{P_j}}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{SPB}_p}$$

dla obserwacji SPB_{P_j} uszeregowanych w kolejności rosnącej, gdzie:

SPB_{P10} – suma składek przypisanych brutto z 10 największych produktów oferowanych przez zakład

SPB – składka przypisana brutto z działalności ogółem

SPB_{P_j} – składka przypisana brutto w odniesieniu do danego produktu

\overline{SPB}_p – wartość średnia ze wszystkich obserwacji

6.1.3. Ryzyko zakładu ze względu na udział największych dystrybutorów

$$U_D = \frac{SPB_{D10}}{SPB}$$

gdzie:

SPB_{D10} – suma składek przypisanych brutto dla 10 największych podmiotów pośredniczących w zawieraniu umów na rzecz zakładu³⁹

SPB – składka przypisana brutto z działalności ogółem

Ocena może zostać skorygowana (polepszenie oceny) w zależności od oceny koncentracji dystrybutorów przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$KD_G = \frac{\sum_{i=1}^{10} (2i - 10 - 1) SPB_{D_i}}{10 \cdot (10 - 1) \cdot \overline{SPB}_{D_i}}$$

dla obserwacji SPB_{D_i} uszeregowanych w kolejności rosnącej

³⁷ Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla celów rachunkowości

³⁸ Wskaźnik nie jest wyznaczany dla zakładów reasekuracji.

³⁹ Nie dotyczy sprzedaży realizowanej bezpośrednio przez zakład.

gdzie:

$SPB_{D,i}$ – składka przypisana brutto podmiotu pośredniczącego w zawieraniu umów na rzecz zakładu⁴⁰

$\overline{SPB_{D,i}}$ – wartość średnia ze wszystkich obserwacji $SPB_{D,i}$

W przypadku, jeżeli znaczący udział stanowi sprzedaż poprzez podmioty zależne lub podmioty powiązane kapitałowo, ocena wskaźnika może zostać odpowiednio skorygowana.

6.1.4. Wskaźnik narażenia na ryzyko fizyczne (dział II)⁴¹

$$WN_{RF} = \frac{SCR_{huragan} + SCR_{powódź}}{SCR_{non-life}}$$

gdzie:

$SCR_{huragan}$ - całkowity wymóg kapitałowy po uwzględnieniu efektu ograniczenia ryzyka z tytułu ryzyka huraganów, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji między strefami i regionami

$SCR_{powódź}$ - całkowity wymóg kapitałowy po uwzględnieniu efektu ograniczenia ryzyka z tytułu ryzyka powodzi, z uwzględnieniem efektu dywersyfikacji między strefami i regionami

$SCR_{non-life}$ - wartość wymogu kapitałowego netto dla ryzyka ubezpieczeniowego w ubezpieczeniach innych niż ubezpieczenia na życie

6.1.5. Wskaźnik narażenia na ryzyko przejścia

$$WN_{RP} = \frac{I_{ESG}}{I_{SE}}$$

gdzie:

I_{ESG} - udział inwestycji w sektory istotne dla polityki klimatycznej⁴² na ryzyko zakładu ubezpieczeń/reasekuracji (z wyłączeniem CIC 71, CIC 75, CIC 87, CIC 88, kategorii CIC 9 i CIC 09)

I_{SE} – wartość bilansowa inwestycji na ryzyko zakładu ubezpieczeń/reasekuracji (z wyłączeniem CIC 71, CIC 75, CIC 87, CIC 88, kategorii CIC 9 i CIC 09)

6.2. Model biznesowy - rentowność

6.2.1. Rentowność kapitałów własnych (ROE)

- TUW:

$$ROE = \frac{WF + R_{ZS} * 0,81}{KW}$$

⁴⁰ *ibidem*

⁴¹ Dotyczy zakładów stosujących formułę standardową.

⁴² <https://www.bf.uzh.ch/en/people/professor/battiston/projects/CPRS.html>

- Zakłady inne niż TUW:

$$ROE = \frac{WF}{\overline{KW}}$$

gdzie:

WF – wynik finansowy netto

R_{ZS} – zmiana stanu rezerw na zwrot składek dla członków

\overline{KW} – średnia arytmetyczna wartość kapitałów własnych na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

6.2.2. Rentowność działalności technicznej (ROT)

- TUW:

$$ROT = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{WT_{gr} + R_{ZS_{gr}}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

- Zakłady inne niż TUW:

$$ROT = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{WT_{gr}}{SZN_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń⁴³

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

WT – wynik techniczny

SZN – składka zarobiona na udziale własnym

RZS – zmiana stanu rezerw na zwrot składek dla członków

6.2.3. Średnia stopa zwrotu z inwestycji obejmująca niezrealizowane zyski i straty

$$\acute{S}SZI1 = \frac{\sum \left(\frac{P}{ZiS_1} * 100\% \right)}{I}$$

gdzie:

P - kwota dywidend uzyskanych w trakcie okresu sprawozdawczego, kwota odsetek uzyskanych oraz kwota uzyskanych czynszów dla umów niezwiązanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

ZiS₁ – zyski i straty netto z tytułu aktywów sprzedanych w trakcie okresu sprawozdawczego lub których termin zapadalności upłynął w trakcie okresu

⁴³ Reasekurację czynną należy traktować jako jedną, osobną grupę.

sprawozdawczego oraz niezrealizowane zyski i straty z tytułu aktywów niesprzedanych w trakcie okresu sprawozdawczego lub których termin zapadalności nie upłynął w trakcie okresu sprawozdawczego dla umów niezwiązanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

6.2.4. Średnia stopa zwrotu z inwestycji bez uwzględniania niezrealizowanych zysków i strat

$$\acute{S}SZI2 = \frac{\sum \left(\frac{P}{ZiS_2} * 100\% \right)}{I}$$

gdzie:

P - kwota dywidend uzyskanych w trakcie okresu sprawozdawczego, kwota odsetek uzyskanych oraz kwota uzyskanych czynszów dla umów niezwiązanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

ZiS₂ – zyski i straty netto z tytułu aktywów sprzedanych w trakcie okresu sprawozdawczego lub których termin zapadalności upłynął w trakcie okresu sprawozdawczego dla umów niezwiązanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i umów, w których świadczenie nie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

I – wartość bilansowa inwestycji, w tym instrumentów pochodnych, innych niż aktywa dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

6.3. Ryzyko modeli

6.3.1. Poziom realizacji planu finansowego⁴⁴ w zakresie wyniku finansowego netto⁴⁵

$$RPFWF = \frac{WF - WF_{plan}}{|WF_{plan}|}$$

gdzie:

WF – wynik finansowy netto

⁴⁴ Uwzględniane są wielkości z pierwszego przekazanego do organu nadzoru planu finansowego zakładu wskazanego jako plan do realizacji, z wyłączeniem przypadków, gdy korekta planu finansowego została przekazana na żądanie organu nadzoru w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami. W przypadku połączenia zakładów uwzględnia się odpowiednio plany zakładów podlegających połączeniu.

WF_{plan} – planowany wynik finansowy netto

6.3.2. Poziom odchylenia od planu finansowego⁴⁶ w zakresie pokrycia wymogu kapitałowego⁴⁷

$$NPWK = \frac{PWK}{PWK_{plan}}$$

gdzie:

PWK – pokrycie wymogu kapitałowego wyznaczone wg wzoru:

- Zakłady inne niż mały TUV:

$$PWK = \min\left(\frac{\acute{S}W_{SCR}}{SCR}, \frac{\acute{S}W_{MCR}}{MCR}\right)$$

- Małe TUV:

$$PWK = NAZ$$

SCR – kapitałowy wymóg wypłacalności

$\acute{S}W_{SCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie kapitałowego wymogu wypłacalności

MCR – minimalny wymóg kapitałowy

$\acute{S}W_{MCR}$ – kwota dopuszczonych środków własnych na pokrycie minimalnego wymogu kapitałowego

NAZ – nadwyżka aktywów nad zobowiązaniami

PWK_{plan} – pokrycie kapitałowego wymogu kapitałowego ujęte w planie finansowym (wyznaczone odpowiednio jak PWK)

6.4. Ocena jakościowa obszaru „Zarządzanie”

6.4.1. Model biznesowy

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- stabilności modelu biznesowego,
- poziomu ryzyka dla zakładu wynikającego z rodzajów oferowanych produktów⁴⁸,
- adekwatności strategii zakładu i możliwości jej realizacji,
- ryzyka wynikającego ze zmian regulacji prawnych/otoczenia rynkowego mającego wpływ na kształt oferty produktowej,
- wykorzystywanych kanałów dystrybucji, w tym ich dywersyfikacji oraz właściwego funkcjonowania tych kanałów,

⁴⁶ Uwzględniane są wielkości z pierwszego przekazanego do organu nadzoru planu finansowego zakładu wskazanego jako plan do realizacji, z wyłączeniem przypadków, gdy korekta planu finansowego została przekazana na żądanie organu nadzoru w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami. W przypadku połączenia zakładów uwzględnia się odpowiednio plany zakładów podlegających połączeniu.

⁴⁸ Produkt powinien być rozumiany analogicznie jak w formularzu „1. Wykaz 10 najistotniejszych produktów - Dział I”/„1. Wykaz 10 najistotniejszych produktów - Dział II” określonym w dodatkowej sprawozdawczości zakładów.

- przeprowadzania przez zakład analiz rentowności sprzedaży produktów,
- współpracy zakładu z podmiotami znajdującymi się na liście ostrzeżeń publicznych,
- sposobu uwzględnienia informacji o prowadzonej działalności w ORSA, SFCR, RSR oraz planach finansowych,
- ryzyka związanego z oferowaniem obowiązkowych ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu mechanicznego (OC ppm), w szczególności w zakresie ustalania wysokości składki i rezerw techniczno-ubezpieczeniowych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w ocenianym obszarze (dot. modelu biznesowego zakładu, w tym strategii lub zasad konstrukcji, rentowności i jakości produktów) wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych),
- wpływu działalności transgranicznej zakładu ubezpieczeń na wypłacalność, płynność i rentowność działalności.

6.4.2. Nadzór właścicielski

6.4.2.1. Akcjonariusze/udziałowcy zakładu

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- zagrożeń stabilności finansowej właściciela oraz gotowości do udzielenia przez niego wsparcia kapitałowego,
- zidentyfikowanych okoliczności wpływających negatywnie na rękojmię akcjonariusza/udziałowca,
- sposobu i częstotliwości monitorowania działalności zakładu przez właściciela,
- reakcji właściciela na konieczność dokapitalizowania zakładu,
- wypełniania zobowiązań/deklaracji inwestorskich,
- możliwości efektywnego zarządzania zakładem biorąc pod uwagę strukturę akcjonariatu/udziałowców,
- rodzaju istotnych transakcji zawartych przez zakład z udziałowcami, osobami wywierającymi znaczący wpływ na zakład oraz z członkami Rady Nadzorczej i Zarządu,
- zastrzeżeń organu nadzoru do działalności prowadzonej przez grupę lub konglomerat finansowy, w skład których wchodzi zakład,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.2.2. Rada Nadzorcza

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spełniania przez zakład wymogów dotyczących oceny indywidualnej odpowiedniości (pierwotnej oraz wtórnej) członków Rady Nadzorczej,
- spełniania przez zakład wymogów w zakresie właściwego składu Rady Nadzorczej oraz wymagań dotyczących kolektywnego posiadania niezbędnych kwalifikacji, kompetencji,

umiejętności i doświadczenia zawodowego w odpowiednich obszarach działalności, umożliwiającym skuteczne i profesjonalne zarządzanie zakładem i nadzór nad nim,

- częstotliwości zmian w składzie Rady Nadzorczej,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.2.3. Komitet Audytu

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spełniania przez członków Komitetu Audytu wymogów art. 129 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym⁴⁹ (dalej: ustawa o biegłych rewidentach),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych, w tym w zakresie przygotowania i prawidłowości wdrożenia regulacji wewnętrznych, jakie zostały przyjęte w celu realizacji przez Komitet Audytu zadań określonych w ustawie o biegłych rewidentach,
- właściwego monitorowania przez Komitet Audytu skuteczności audytu wewnętrznego,
- monitorowania procesu sprawozdawczości finansowej przez Komitet Audytu,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3. Osoby pełniące kluczowe funkcje

6.4.3.1. Zarząd

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spełniania przez zakład wymogów dotyczących oceny indywidualnej odpowiedniości (pierwotnej oraz wtórnej) członków Zarządu,
- adekwatności stosowanych przez zakład polityk, procesów i procedur dotyczących oceny odpowiedniości członków organów do skali i profilu działalności,
- spełniania przez zakład wymogów w zakresie właściwego składu Zarządu oraz wymagań dotyczących kolektywnego posiadania niezbędnych kwalifikacji, kompetencji, umiejętności i doświadczenia zawodowego w odpowiednich obszarach działalności, umożliwiającym skuteczne i profesjonalne zarządzanie zakładem i nadzór nad nim,
- podziału obowiązków między Członkami Zarządu oraz ukształtowania struktury organizacyjnej,
- rozdzielenie funkcji o charakterze kontrolnym od funkcji operacyjnych oraz rozdzielenie funkcji operacyjnych, których łączenie może powodować konflikt interesów,
- częstotliwości zmian w składzie Zarządu,

⁴⁹ Ustawa z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1302 z późn. zm.)

- występowania przez organ nadzoru z wnioskiem o odwołanie Członka Zarządu lub prokurenta,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.2. System zarządzania ryzykiem i funkcja zarządzania ryzykiem

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- spójności zasad dotyczących zarządzania ryzykiem, obejmujących strategię zarządzania ryzykiem, z ogólną strategią zarządzania zakładem,
- zapewnienia przez zakład ciągłości wykonywania zadań z zakresu zarządzania ryzykiem w przypadku czasowego braku osoby nadzorującej funkcję zarządzania ryzykiem,
- adekwatności sposobu wdrożenia funkcji zarządzania ryzykiem do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jego zintegrowania ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję zarządzania ryzykiem, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji zarządzania ryzykiem, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
- zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję zarządzania ryzykiem oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję zarządzania ryzykiem,
- łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcje: zarządzania ryzykiem, compliance, aktuarialną, audytu z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia w zakładzie ubezpieczeń lub w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generujące ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,
- usytuowanie/podporządkowanie funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżki raportowania,
- wynik oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- procesu monitorowania systemu zarządzania ryzykiem w zakładzie,
- procesu monitorowania profilu ryzyka zakładu,
- procesu identyfikacji i oceny nowych ryzyk istotnych dla działalności zakładu ubezpieczeń,
- stosowanych narzędzi ograniczania ryzyka,
- apetytu na ryzyko,
- posiadania regulacji wewnętrznych odnoszących się do lokowania środków finansowych zakładu zgodnie z zasadą ostrożnego inwestora,
- systemu zarządzania ryzykiem związanym z lokatami w zakresie zapewnienia spełniania wymogów określonych w art. 276 ustawy,
- sposobu zarządzania ryzykiem inwestycyjnym związanym z lokatami na ryzyko klienta, w kontekście wymogów określonych w art. 276 ustawy,

- organizacji i funkcjonowania Komitetu Inwestycyjnego lub innego organu zakładu odpowiedzialnego za kształtowanie polityki inwestycyjnej zakładu ubezpieczeń,
- posiadania przez zakład umów reasekuracji o ograniczonym transferze ryzyka (reasekuracja finansowa),
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z wykonywaniem funkcji w ramach outsourcingu, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,
- spełnienia wymogów w zakresie ORSA,
- określenia w ORSA własnej identyfikacji ryzyk obejmującej wszystkie istotne ryzyka (ilościowe i jakościowe), na które zakład jest narażony, w tym ryzyka nieobjęte regulacyjnymi wymogami kapitałowymi oraz przyszłe ryzyka,
- wykorzystywania przez zakład wyników ORSA w procesie podejmowania decyzji, w strategii biznesowej, zarządzaniu kapitałem, planowaniu i tworzeniu produktów,
- jakości wyliczeń testów warunków skrajnych⁵⁰,
- podejmowanych przez zakłady działań zarządczych mitygujących skutki zrealizowania się scenariuszy zdefiniowanych w ramach ostatniej edycji metodyki testów warunków skrajnych UKNF,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.3. System kontroli wewnętrznej i funkcja zgodności z przepisami

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- funkcjonowania w zakładzie systemu kontroli wewnętrznej adekwatnego do skali i profilu działalności oraz dostosowanego do identyfikowanych ryzyk, biorąc pod uwagę w szczególności wdrożone kluczowe procedury w systemie kontroli wewnętrznej,
- adekwatności sposobu wdrożenia funkcji zgodności z przepisami do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jego zintegrowania ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję zgodności z przepisami, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji zgodności z przepisami, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
- zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję zgodności z przepisami oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję zgodności z przepisami,
- łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcje: zarządzania ryzykiem, compliance, aktuarialną, audytu z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia

⁵⁰ Przeprowadzanych zgodnie z Metodyką przeprowadzania testów warunków skrajnych w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji.

w zakładzie ubezpieczeń lub w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generujące ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,

- usytuowanie/podporządkowanie funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżki raportowania,
- stopień realizacji rocznego planu zapewnienia zgodności,
- wynik oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- identyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z wykonywaniem funkcji w ramach outsourcingu, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.4. Funkcja audytu wewnętrznego

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- adekwatności sposobu wdrożenia w zakładzie funkcji audytu wewnętrznego do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu oraz zapewnienia jej efektywności, w tym podległości organizacyjnej funkcji audytu wewnętrznego Prezesowi Zarządu,
- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję audytu wewnętrznego, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji audytu wewnętrznego, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
- zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję audytu wewnętrznego oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję audytu wewnętrznego,
- łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcje: zarządzania ryzykiem, compliance, aktuarialną, audytu z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia w zakładzie ubezpieczeń lub w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generujące ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,
- usytuowanie/podporządkowanie funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżki raportowania,
- niezależności funkcji audytu wewnętrznego,
- wynik oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- spełnienia kryteriów w przypadku, gdy osoby wykonujące funkcję audytu wewnętrznego podejmują wykonywanie czynności w ramach innych kluczowych funkcji zgodnie z art. 271 ust. 2 Rozporządzenia Delegowanego,
- zgodności audytów wewnętrznych przeprowadzonych w okresie sprawozdawczym z planami audytu wskazanymi w RSR za rok poprzedni,
- zakresu przeprowadzonych audytów w analizowanym okresie,

- zakresu planowanych do przeprowadzenia audytów,
- monitorowania i oceny systemu kontroli wewnętrznej pod względem efektywności i skuteczności działania oraz zmian wewnątrz zakładu,
- terminowego wdrożenia przez zakład zaleceń audytu wewnętrznego,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z outsourcingiem funkcji, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.3.5. Funkcja aktuarialna

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- adekwatności sposobu wdrożenia w zakładzie funkcji aktuarialnej do charakteru, skali i złożoności działalności zakładu, zapewnienia skuteczności jej działania oraz zintegrowania jej ze strukturą organizacyjną i procesami decyzyjnymi zakładu,
- spełniania przez zakład wymogów przewidzianych przepisami prawa w zakresie osoby nadzorującej funkcję aktuarialną, w tym posiadania odpowiednich procedur zapewniających ich realizację w sposób ciągły,
- odpowiedniego wymiaru zasobów ludzkich dedykowanych dla wykonywania funkcji aktuarialnej, w tym wykonywania cyklicznych ocen w zakresie zapotrzebowania kadrowego dla tej funkcji,
- zdolności do poświęcania wystarczającej ilości czasu na wykonywanie obowiązków przez osobę nadzorującą funkcję aktuarialną oraz osoby wykonujące czynności należące do tej funkcji,
- częstotliwości zmian osoby nadzorującej funkcję aktuarialną,
- łączenia zadań przez osoby nadzorujące funkcje: zarządzania ryzykiem, compliance, aktuarialną, audytu z zadaniami spoza zakresu tych funkcji w ramach zatrudnienia w zakładzie ubezpieczeń lub w ramach zatrudnienia w innych podmiotach, generujące ryzyko realizacji funkcji w warunkach konfliktu interesów,
- usytuowanie/podporządkowanie funkcji w strukturze organizacyjnej zakładu oraz ścieżki raportowania,
- wynik oceny spełniania przez funkcję (kluczową) wewnętrznych kryteriów adekwatności i skuteczności,
- spełnienia wymogów dotyczących zawartości raportu funkcji aktuarialnej,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z outsourcingiem funkcji, w tym w zakresie konfliktu interesów lub niewystarczających kwalifikacji osoby odpowiedzialnej za nadzorowanie zleconej na zewnątrz funkcji,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.4. Ryzyko operacyjne

6.4.4.1. Ryzyko operacyjne – część ogólna

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- czynników ryzyka operacyjnego, na które zakład jest lub może być narażony oraz sposobów, w jaki można ograniczyć to ryzyko,
- działań podejmowanych przez zakład i procedur wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem operacyjnym, z uwzględnieniem wspierającego je systemu IT,
- limitów tolerancji ryzyka ustanowionych w odniesieniu do kluczowych obszarów ryzyka operacyjnego zakładu,
- posiadanych mechanizmów, w tym procedur zapobiegających konfliktowi interesów w zarządzaniu portfelem inwestycyjnym przez podmiot zewnętrzny, biorąc pod uwagę m.in. przyjmowanie nadmiernego ryzyka inwestycyjnego, lokowanie niezgodnie z udzielonymi pełnomocnictwami oraz strategią zakładu,
- zasad zarządzania ryzykiem fraudów oraz podjętych w związku z tym działań przez zakład,
- wykonywania obowiązków wynikających z przepisów ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu⁵¹, którego ocena nadawana jest po czynnościach kontrolnych,
- zidentyfikowanych przypadków nadużyć, defraudacji lub nieprawidłowości po stronie usługodawców,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w związku z outsourcingiem czynności podstawowych lub ważnych, w tym w zakresie wykonywanych obowiązków informacyjnych,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. zarządzania w ramach ocenianego obszaru w zakładzie wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.4.2. Systemy IT

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- stosowania się do wszystkich wytycznych określonych w „Wytycznych dotyczących zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego w zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji”,
- wyników analizy ankiety „Kluczowych wskaźników ryzyka dla obszaru IT i bezpieczeństwa IT”,
- posiadania dokumentacji w zakresie zarządzania obszarami technologii informacyjnej i bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego, która podlega regularnym przeglądom,
- wykorzystywania mechanizmów kontroli i dostępu pozwalających na jednoznaczne określenie i uwierzytelnienie tożsamości oraz autoryzację użytkownika w systemach informatycznych eksploatowanych przez zakład,

⁵¹ Ustawa z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2023 r. poz. 1124 z późn. zm.)

- regulacji wewnętrznych spełniających wymagania określone w Wytycznych IT w zakresie powierzania czynności z obszaru IT podmiotom zewnętrznym oraz czy proces powierzania czynności podmiotom zewnętrznym jest realizowany zgodnie z regulacjami wewnętrznymi,
- zarządzania ryzykiem korzystania z rozwiązań dostarczanych w modelu Cloud Computing,
- identyfikacji i szacowania ryzyka w zakresie bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego,
- występowania incydentów w obszarze środowiska teleinformatycznego,
- ustanowienia, wdrożenia i utrzymywania zasad ciągłości działania w zakresie środowiska teleinformatycznego,
- okoliczności, które mogą negatywnie wpłynąć na wykorzystywane w zakładzie systemy IT,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.4.3. Ryzyko prawne i ryzyko braku zgodności

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- braku wdrożenia, niewłaściwego lub nieskutecznego wdrożenia przepisów prawa bądź wytycznych i rekomendacji organu nadzoru (w tym przepisów dotyczących zrównoważonego rozwoju tj. NFRD oraz SFDR),
- istnienia skutecznego systemu identyfikacji ryzyka oraz raportowania do Zarządu,
- niekorzystnych rozstrzygnięć sądowych lub administracyjnych, w szczególności w związku z kierowaniem pozwów grupowych oraz zmian w orzecznictwie,
- trwających postępowań administracyjnych prowadzonych przez organ nadzoru/UOKiK/Rzecznika Finansowego,
- kary nałożonej przez KNF/Rzecznika Finansowego/UOKiK na zakład albo agenta zakładu w związku z działalnością agencyjną na rzecz tego zakładu,
- stosowania praktyk, co do których organ nadzoru zidentyfikował, że mogą nosić znamiona naruszenia zbiorowych interesów konsumentów,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.5. Sprawozdawczość

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- kompletności, poprawności oraz jakości informacji, raportów i sprawozdań przekazywanych przez zakład do organu nadzoru,
- spełnienia wymogów formalnych (forma, podpisy, kompletność, terminowość) w sprawozdaniach przekazywanych przez zakład,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie sposobu wywiązywania się przez zakład z obowiązków sprawozdawczych wobec UFG,

- występowania istotnych różnic pomiędzy sprawozdaniem za IV kwartał i sprawozdaniem rocznym z uwzględnieniem powodów pojawienia się tych różnic,
- przestrzegania przez zakład przepisów dotyczących rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta,
- opinii biegłego rewidenta zawartej w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego za rok podlegający ocenie (w tym w szczególności zwrócenia uwagi przez biegłego rewidenta na istotne kwestie wynikające z badania, wydania opinii z zastrzeżeniem bądź opinii negatywnej) lub przyczyn odmowy wydania opinii przez biegłego rewidenta,
- opinii biegłego rewidenta zawartej w sprawozdaniu z badania SFRCR za rok podlegający ocenie (w tym w szczególności zwrócenia uwagi przez biegłego rewidenta na istotne kwestie wynikające z badania, wydania opinii z zastrzeżeniem bądź opinii negatywnej) lub przyczyn odmowy wydania opinii przez biegłego rewidenta,
- stosowania alternatywnych metod wyceny aktywów,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.4.6. Relacje z organem nadzoru

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- współpracy z organem nadzoru oraz relacji w procesie bieżącego nadzoru, w tym w zakresie sprawozdawczości,
- relacji w trakcie prowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych, w tym możliwości sprawnego przeprowadzania inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- sposobu i terminowości realizacji zaleceń wydanych przez organ nadzoru,
- inicjowania spotkań w celu zakomunikowania organowi nadzoru istotnych decyzji,
- jakości współpracy zakładu w zakresie zgłaszania informacji/wniosków do Rejestru pośredników ubezpieczeniowych (RPU)⁵²,
- zarządzania przez zakład informacjami otrzymywanymi od organu nadzoru,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dotyczących czasu oczekiwania na przekazanie przez zakład korekty sprawozdania lub współpracy zakładu z organem nadzoru w zakresie wykonania korekty,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych).

6.5. Korekta oceny zarządzania

1. Jeżeli zakład dokonał wypłaty dywidendy skutkującej brakiem pokrycia wymogów kapitałowych do dnia nadania oceny BION, to ocena zarządzania wynosi 4,00.
2. Jeżeli zakład dokonał wypłaty dywidendy z naruszeniem stanowiska KNF do dnia nadania oceny BION, to ocena zarządzania wynosi 3,50.

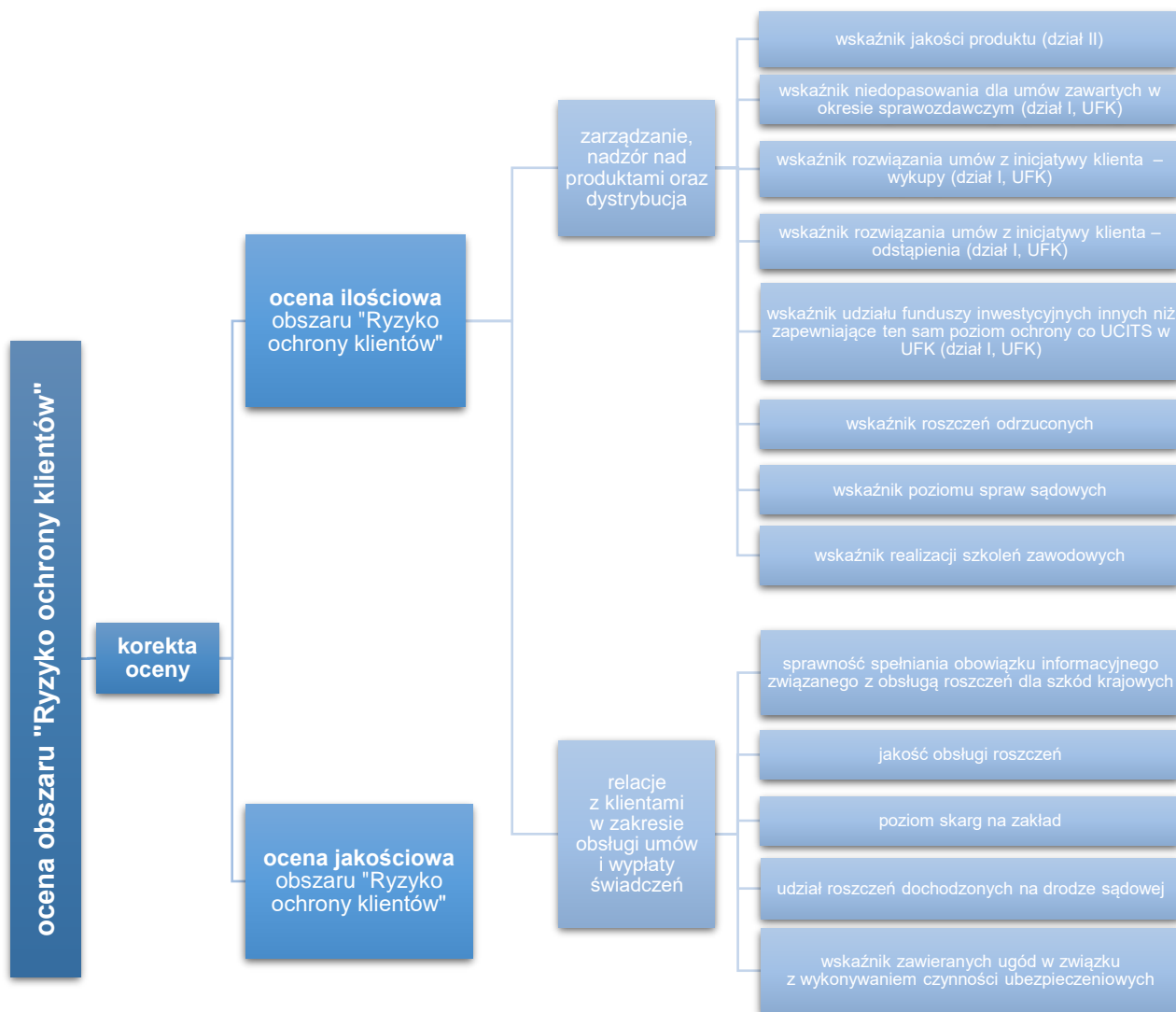
⁵² <https://rpu.knf.gov.pl/>

3. Jeżeli nie są wypełniane zobowiązania/deklaracje inwestorskie, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,50.
4. Jeżeli zakład nie przestrzega przepisów dotyczących rotacji firmy audytorskiej i kluczowego biegłego rewidenta, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,50.
5. Jeżeli stwierdzone zostały przypadki stosowania „agresywnej księgowości”, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 3,50.
6. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię zawierającą objaśnienie ze zwróceniem uwagi na istotną kwestię, która w ocenie organu nadzoru wpływa negatywnie na jakość sprawozdania finansowego lub SFCR, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,00.
7. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię z zastrzeżeniem, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,50.
8. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię negatywną lub odmówił wydania opinii, to ocena zarządzania wynosi 4,00.
9. Jeżeli wydana była decyzja organu nadzoru zobowiązująca zakład do wykonania zaleceń, to ocena zarządzania nie może być lepsza niż 2,00.
10. Jeżeli przynajmniej jedna z ocen w następujących obszarach jakościowych: „Model biznesowy”, „Nadzór właścicielski”, „Osoby pełniące kluczowe funkcje”, „Sprawozdawczość”, wskazuje na wysokie ryzyko (ocena wynosi od 3,25 do 4,00), to ocena obszaru „Zarządzanie” nie może być lepsza niż 2,50.

7. OCENA RYZYKA OCHRONY KLIENTÓW⁵³

Ocena obszaru „Ryzyko ochrony klientów” nadawana jest w oparciu o poniższy schemat:

Schemat 10. Ocena dla obszaru „Ryzyko ochrony klientów”

7.1. Zarządzanie, nadzór nad produktami oraz dystrybucja

7.1.1. Wskaźnik jakości produktu (dział II)

$$WSJP = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{O\acute{S}_{gr}}{\frac{SZB_{gr}}{KAK_{gr}} \cdot SPB_{gr}} \right) * w_{gr} \right)$$

⁵³ W obszarze „Ocena ryzyka ochrony klientów” oceniana jest jedynie działalność bezpośrednia zakładów, co wskazuje również, że obszar ten nie dotyczy zakładów reasekuracji.

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń⁵⁴

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem składki przypisanej brutto

$O\dot{S}_{gr}$ – odszkodowania i świadczenia brutto (wraz ze zmianą stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto) w grupie gr

KAK_{gr} – koszty akwizycji w grupie ubezpieczeń gr

SZB_{gr} – składka zarobiona brutto w grupie ubezpieczeń gr

SPB_{gr} – składka przypisana brutto w grupie ubezpieczeń gr

7.1.2. Wskaźnik niedopasowania dla umów zawartych w okresie sprawozdawczym (dział I, UFK)

$$WN = \frac{LP_{N\dot{Z}} + LP_{OWA}}{LP}$$

gdzie:

$LP_{N\dot{Z}}$ - liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) zawartych na żądanie (bez PPK i PPE) w okresie sprawozdawczym

LP_{OWA} - liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) zawartych z odmową wypełnienia ankiety (bez PPK i PPE) w okresie sprawozdawczym

LP - liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) (bez PPK i PPE) zawartych w okresie sprawozdawczym

7.1.3. Wskaźnik rozwiązania umów z inicjatywy klienta – wykupy (dział I, UFK)

$$WRUW = \frac{W_{UN}}{LP_{PO} + LP}$$

gdzie:

W_{UN} - liczba wykupów w okresie sprawozdawczym, z umów zawartych z niedopasowaniem (zawartych na żądanie i zawartych z odmową wypełnienia ankiety)

LP_{PO} - liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) (bez PPK i PPE) na początek okresu sprawozdawczego

LP - liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) (bez PPK i PPE) zawartych w okresie sprawozdawczym

7.1.4. Wskaźnik rozwiązania umów z inicjatywy klienta – odstąpienia (dział I, UFK)

$$WRUO = \frac{O_{UN} + O_{UN1R}}{LP_{PO} + LP}$$

⁵⁴ Dotyczy jedynie działalności bezpośredniej.

gdzie:

O_{UN} - liczba odstępów w okresie sprawozdawczym, z umów zawartych z niedopasowaniem (zawartych na żądanie i zawartych z odmową wypełnienia ankiety)

O_{UN1R} - liczba odstępów po pierwszej informacji rocznej, w okresie sprawozdawczym, z umów zawartych z niedopasowaniem (zawartych na żądanie i zawartych z odmową wypełnienia ankiety)

LP_{PO} - liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) (bez PPK i PPE) na początek okresu sprawozdawczego

LP - liczba umów (w przypadku ubezpieczeń grupowych liczba certyfikatów) wystawionych ogółem (bez PPK i PPE) zawartych w okresie sprawozdawczym

7.1.5. Wskaźnik udziału funduszy inwestycyjnych innych niż zapewniające ten sam poziom ochrony co UCITS w UFK (dział I, UFK)

$$WFIZUFK_{portfel} = \frac{\sum A_{<>UCITS}}{\sum A_{UFK_{PSR}}}$$

gdzie:

$A_{<>UCITS}$ - łączna wartość aktywów funduszy inwestycyjnych innych niż zapewniające ten sam poziom ochrony co UCITS w portfelach inwestycyjnych ubezpieczeniowych funduszach kapitałowych

$A_{UFK_{PSR}}$ - wartość wszystkich aktywów posiadanych w umowach związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym

Do funduszy inwestycyjnych innych niż zapewniające ten sam poziom ochrony co UCITS zalicza się następujące rodzaje funduszy: SFIO mogące stosować zasady i ograniczenia inwestycyjne jak FIZ, publiczne i niepubliczne FIZ, pozostałe instytucje zbiorowego inwestowania oraz pozostałe AFI.

7.1.6. Wskaźnik roszczeń odrzuconych

$$WSR = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{LSZ_{ZBW_{gr}}}{(LSZ_{ODW_{gr}} + LSZ_{ZBW_{gr}})} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń

$LSZ_{ODW_{gr}}$ - liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z dokonaniem wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

$LSZ_{ZBW_{gr}}$ - liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z odmową wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

w_{gr} – waga mierzona udziałem liczby roszczeń rozpatrzonych (z dokonaniem wypłaty i z odmową wypłaty) dla danej grupy ubezpieczeń

7.1.7. Wskaźnik poziomu spraw sądowych

$$WPSS = \frac{LSS}{\overline{LOR}} * 1\ 000$$

gdzie:

LSS – liczba spraw sądowych zakończonych wyrokiem sądu lub ugodą w okresie sprawozdawczym oraz spraw sądowych w toku na koniec okresu sprawozdawczego

\overline{LOR} – średnia arytmetyczna liczby ubezpieczonych osób (dział I) lub ryzyk ubezpieczonych (dział II) na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

7.1.8. Wskaźnik realizacji szkoleń zawodowych

$$WRSZ = \frac{L_{PR} + L_{AR}}{L_{PS} + L_{AS}}$$

gdzie:

L_{PR} - liczba pracowników wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu, którzy zrealizowali szkolenia zawodowe w okresie sprawozdawczym w pełnym wymiarze godzin

L_{AR} - liczba agentów ubezpieczeniowych, działających na rzecz zakładu, którzy zrealizowali szkolenia zawodowe w okresie sprawozdawczym w pełnym wymiarze godzin⁵⁵

L_{PS} - liczba wszystkich pracowników wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu zobowiązanych do realizacji szkoleń zawodowych w okresie sprawozdawczym⁵⁶

L_{AS} - liczba agentów ubezpieczeniowych działających na rzecz zakładu zobowiązanych do realizacji szkoleń zawodowych w okresie sprawozdawczym

Dodatkowo, ocena wskaźnika może zostać skorygowana w przypadku dużej liczby braku wiedzy o przeszkoleniu agentów (pogorszenie wskaźnika przeszkolonych agentów).

$$WNRSZ_A = \frac{L_{A_NR} + L_{A_BW}}{L_{AS}}$$

gdzie:

⁵⁵ Za agenta ubezpieczeniowego uważa się za agenta przeszkolonego, jeżeli wszyscy wspólnicy lub członkowie zarządu agenta wpisani do RPU zgodnie z treścią art. 19 ust. 3 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń, ukończyli minimum 15 godzin szkolenia zawodowego do dnia 31 grudnia danego roku sprawozdawczego. Badaniem objęte są osoby, które wykonywały czynności dystrybucyjne na rzecz zakładu w ciągu całego roku sprawozdawczego i były zobowiązane do realizacji szkoleń zawodowych za ten rok.

⁵⁶ Badaniem są objęte osoby, które wykonywały czynności dystrybucyjne zakładu w ciągu roku sprawozdawczego i były zobowiązane do realizacji szkoleń za ten rok (liczba osób zatrudnionych przed 1 stycznia roku sprawozdawczego, wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu ubezpieczeń w roku sprawozdawczym).

L_{A_NR} - liczba agentów ubezpieczeniowych, którzy nie zrealizowali szkoleń zawodowych w pełnym wymiarze godzin w okresie sprawozdawczym

L_{A_BW} - liczba agentów ubezpieczeniowych, co do których zakład nie posiada wiedzy o realizacji szkoleń zawodowych

L_{AS} - liczba agentów ubezpieczeniowych działających na rzecz zakładu zobowiązanych do realizacji szkoleń zawodowych w okresie sprawozdawczym

Dodatkowo, ocena wskaźnika może zostać skorygowana o wskaźnik realizacji szkoleń zawodowych OFWCA.

$$WNRSZ_{OFWCA} = \frac{L_{OFWCA_NR} + L_{OFWCA_BW}}{L_{OFWCA}}$$

gdzie:

L_{OFWCA_NR} – liczba OFWCA, którzy nie zrealizowali szkoleń zawodowych w pełnym wymiarze godzin w okresie sprawozdawczym

L_{OFWCA_BW} - liczba OFWCA, co do których brak wiedzy o realizacji szkoleń zawodowych

L_{OFWCA} - liczba OFWCA zobowiązanych do realizacji szkoleń zawodowych w okresie sprawozdawczym⁵⁷

W ocenie wskaźnika będzie brany także pod uwagę rodzaj dokumentu poświadczającego realizację szkolenia zawodowego (zaświadczenia, o których mowa w treści art. 12 ust. 8 i 9 ustawy o dystrybucji ubezpieczeń bądź oświadczenia dotyczące ukończenia szkolenia zawodowego).

7.2. Relacje z klientami w zakresie obsługi umów i wypłaty świadczeń

7.2.1. Sprawność spełniania obowiązku informacyjnego związanego z obsługą roszczeń dla szkód krajowych

$$SLAkt_{RiOI} = \sum_{gr} \left(ocena \left(\frac{\text{liczba przekroczeń}}{LSZ_{ODW_{gr}} + LSZ_{ZBW_{gr}}} \right) * w_{gr} \right)$$

gdzie:

gr – grupa ubezpieczeń

w_{gr} – waga grupy ubezpieczeń mierzona udziałem rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto (dział I)/udziałem składki przypisanej brutto (dział II)

liczba przekroczeń – liczba przekroczeń terminu 30-dni na rozpatrzenie roszczenia⁵⁸ dla roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym

⁵⁷ OFWCA zobowiązana do realizacji szkolenia zawodowego to OFWCA wpisana do RPU przed 1 stycznia roku sprawozdawczego.

⁵⁸ Roszczenie rozpatrzone - roszczenie, dla którego:

- zakład spełnił świadczenie (poprzez dokonanie wypłaty w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o wypadku zgodnie z art. 817 § 1 Kodeksu Cywilnego), albo

$LSZ_{ODW_{gr}}$ - liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z dokonaniem wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

$LSZ_{ZBW_{gr}}$ - liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z odmową wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

7.2.2. Jakość obsługi roszczeń

$$USZO = \frac{LS_{JL}}{LSZ_{ODW_{gr}} + LSZ_{ZBW_{gr}}}$$

gdzie:

LS_{JL} – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym, dla których przedmiotem skargi jest: odmowa wypłaty całości odszkodowania (świadczenia), odmowa wypłaty części odszkodowania (świadczenia), wysokość przyznanego odszkodowania, świadczenia lub wartość wykupu częściowego, opieszałość, nieterminowa likwidacja szkody lub nieterminowa wypłata świadczenia, odmowa udostępnienia akt, wartość wykupu polisy w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy, odmowa merytorycznego rozpatrzenia wnoszonego roszczenia o odszkodowanie lub świadczenie

$LSZ_{ODW_{gr}}$ - liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z dokonaniem wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

$LSZ_{ZBW_{gr}}$ - liczba roszczeń rozpatrzonych w okresie sprawozdawczym, z odmową wypłaty, dla danej grupy ubezpieczeń

Ocena zostanie wyznaczona z uwzględnieniem grup porównawczych odpowiednich dla każdego zakładu.

Dodatkowo, ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od ilości skarg, dla których przedmiotem skargi jest: odmowa wypłaty całości odszkodowania (świadczenia), odmowa wypłaty części odszkodowania (świadczenia), wysokość przyznanego odszkodowania, świadczenia lub wartość wykupu częściowego, opieszałość, nieterminowa likwidacja szkody lub nieterminowa wypłata świadczenia, odmowa udostępnienia akt, wartość wykupu polisy w przypadku wcześniejszego rozwiązania umowy, odmowa merytorycznego rozpatrzenia wnoszonego roszczenia o odszkodowanie lub świadczenie zgłaszanych do Rzecznika Finansowego oraz KNF.

7.2.3. Poziom skarg⁵⁹ na zakład

$$PS = \frac{LS}{LOR}$$

gdzie:

-
- uznaje je za niezasadne, przekazując osobie występującej z roszczeniem oświadczenie, że odszkodowanie nie przysługuje lub przysługuje w innej wysokości niż określona w zgłoszonym roszczeniu, albo
 - zakład poinformował o braku możliwości spełnienia świadczenia w terminie 30 dni licząc od daty otrzymania zawiadomienia o zdarzeniu ubezpieczeniowym.

⁵⁹ Pod pojęciem „skargi” należy rozumieć reklamacje oraz skargi niebędące reklamacjami.

LS – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym

\overline{LOR} – średnia arytmetyczna liczby ubezpieczonych osób (dział I) lub ryzyk ubezpieczonych (dział II) na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

Ocena zostanie wyznaczona z uwzględnieniem grup porównawczych odpowiednich dla każdego zakładu.

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana (polepszenie bądź pogorszenie oceny) w zależności od zmiany liczby skarg wniesionych na zakład odniesionej do zmiany liczby ubezpieczonych osób/ryzyk przy wykorzystaniu następujących wzorów:

$$ZS = \sum_{i=-2}^{i=0} \left(w_i \cdot \left(\frac{LS_i - LS_{i-1}}{LS_{i-1}} \right) \right)$$
$$ZOR = \sum_{i=-2}^{i=0} \left(w_i \cdot \left(\frac{LOR_i - LOR_{i-1}}{LOR_{i-1}} \right) \right)$$

W zależności od liczby lat⁶⁰, w których zakład prowadzi działalność:

$$w_i = \begin{cases} \frac{1}{2} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \text{ (dla okresu 4 lat i więcej);} \\ \frac{1}{6} & \text{gdy } i = -2 \end{cases}$$

$$w_i = \begin{cases} \frac{2}{3} & \text{gdy } i = 0 \\ \frac{1}{3} & \text{gdy } i = -1 \end{cases} \text{ (dla okresu 3 lat);}$$

gdzie:

LS_i – liczba skarg wniesionych w okresie sprawozdawczym w roku i , gdzie $i=0$ to rok, za który nadawana jest ocena BION

LOR_i – liczba ubezpieczonych osób (dział I) lub ryzyk ubezpieczonych (dział II) na dzień bilansowy i , gdzie $i=0$ to rok, za który nadawana jest ocena BION

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana w zależności od ilości skarg zgłaszanych do Rzecznika Finansowego⁶¹ oraz KNF.

7.2.4. Udział roszczeń dochodzonych na drodze sądowej

$$WRK = \frac{O\acute{S}_{s\acute{a}dowe}}{O\acute{S}}$$

gdzie:

⁶⁰ Wskaźnik jest wyznaczany dla zakładów, które przekazały co najmniej 3 sprawozdania wg stanu na 31 grudnia.

⁶¹ Dane pozyskane z raportu publikowanego przez Rzecznika Finansowego.

$O\dot{S}_{\text{sądowe}}$ – wartość odszkodowań i świadczeń wypłaconych w okresie sprawozdawczym w wyniku postępowań sądowych (wraz z poniesionymi kosztami likwidacji dla spraw sądowych) oraz zmiana stanu rezerw na odszkodowania i świadczenia dla roszczeń objętych postępowaniami sądowymi wraz z rezerwą na koszty likwidacji dla spraw sądowych

$O\dot{S}$ - wartość odszkodowań i świadczeń wypłaconych w okresie sprawozdawczym (wraz z poniesionymi kosztami likwidacji) oraz zmiana stanu rezerw na odszkodowania i świadczenia wraz z rezerwą na koszty likwidacji

7.2.5. Wskaźnik zawieranych ugód w związku z wykonywaniem czynności ubezpieczeniowych

$$WWSS = \frac{LU}{LSSM}$$

gdzie:

LU – łączna liczba:

- ugód zawartych w toku spraw sądowych w okresie sprawozdawczym,
- ugód pozasądowych zawartych w trybie mediacji w ramach Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF w okresie sprawozdawczym,
- porozumień zawartych w okresie sprawozdawczym w wyniku pozasądowych postępowań w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a podmiotem rynku finansowego, dla których RF wszczął postępowanie

$LSSM$ – łączna liczba:

- spraw sądowych zakończonych wyrokiem sądu lub ugodą w okresie sprawozdawczym,
- wniosków o mediację rozpatrzonych w ramach Centrum Mediacji Sądu Polubownego przy KNF w okresie sprawozdawczym,
- wniosków o wszczęcie pozasądowego postępowania w sprawie rozwiązywania sporów między klientem a podmiotem rynku finansowego, rozpatrzonych przez RF w okresie sprawozdawczym

Ocena wskaźnika może zostać skorygowana przy wykorzystaniu następującego wzoru:

$$U_{SS} = \frac{LSSM}{LOR}$$

gdzie:

\overline{LOR} – średnia arytmetyczna liczby ubezpieczonych osób (dział I) lub ryzyk ubezpieczonych (dział II) na dzień bilansowy i na koniec poprzedzających go 4 kwartałów

7.3. Ocena jakościowa obszaru „Ryzyko ochrony klientów”

Zagadnienia dotyczące jakościowej oceny ryzyka ochrony klientów należy stosować odpowiednio, w zależności od rodzaju prowadzonej przez zakład działalności.

Ocena jakościowa ryzyka ochrony klientów dla każdego z niżej wymienionych obszarów, uwzględnia co najmniej zagadnienia obejmujące poszczególne etapy cyklu życia produktu: tworzenie nowych i wprowadzanie zmian w istniejących produktach, monitorowanie i przegląd produktów, identyfikacja i zarządzanie wadami, dystrybucja oraz nadzór nad dystrybucją, relacje z klientami w zakresie obsługi umów i wypłaty świadczeń.

7.3.1. Zarządzanie i nadzór nad produktami

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- realizacji wymogów w zakresie określania rynku docelowego,
- realizacji wymogów w zakresie testowania produktów,
- realizacji wymogów w zakresie monitorowania i przeglądu produktów,
- realizacji wymogów w zakresie wyboru kanałów dystrybucji oraz przekazywania dystrybutorom wszelkich stosownych informacji dotyczących produktów ubezpieczeniowych, rynku docelowego i dystrybucji tych produktów,
- sposobu postępowania z informacją zwrotną nt. produktów uzyskaną od dystrybutorów,
- realizacji wymogów w zakresie dokumentowania działań oraz decyzji podejmowanych w procesie zatwierdzania produktów, o którym mowa w art. 9 rozporządzenia 2017/2358 POG⁶²,
- sposobu postępowania z wadami zidentyfikowanymi w toku monitorowania produktu,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych), zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych.

7.3.2. Dystrybucja oraz nadzór nad dystrybucją

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- realizacji wymogów dotyczących zarządzania produktem dla dystrybutorów ubezpieczeń, w szczególności posiadania odpowiednich rozwiązań organizacyjnych przez zakład w ramach dystrybucji bezpośredniej,
- realizacji wymogów dotyczących badania potrzeb i wymagań klienta w zakresie ochrony ubezpieczeniowej oraz oferowania przez zakład produktów, które odpowiadają wymaganiom i potrzebom klientów, w tym badania adekwatności ubezpieczeń, o których mowa w dziale I grupie 3, także w odniesieniu do nadzoru nad dystrybutorami w tym zakresie,
- realizacji obowiązków informacyjnych względem klienta oraz nadzoru nad dystrybutorami w tym zakresie,

⁶² Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2017/2358 z dnia 21 września 2017 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 w odniesieniu do wymogów w zakresie nadzoru nad produktem i zarządzania nim dla zakładów ubezpieczeń i dystrybutorów ubezpieczeń, które wraz z Rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) 2017/2359 z dnia 21 września 2017 r. uzupełniające dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/97 w odniesieniu do wymogów informacyjnych i zasad prowadzenia działalności mających zastosowanie do dystrybucji ubezpieczeniowych produktów inwestycyjnych tworzą system POG.

- realizacji wymogów dotyczących wynagradzania osób wykonujących czynności dystrybucyjne zakładu, agentów ubezpieczeniowych i agentów oferujących ubezpieczenia uzupełniające,
- wykrywania, zarządzania i monitorowania konfliktem interesów w obszarze dystrybucji ubezpieczeń, w tym związanym z oferowaniem ubezpieczeń z działu I grupy 3,
- nadzór nad jakością dystrybucji, w tym pozyskiwania informacji, analizy danych w zakresie skarg/reklamacji związanych z dystrybucją,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych), zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych.

7.3.3. Relacje z klientami w zakresie obsługi umów i wypłaty świadczeń

Ocena jakościowa obszaru uwzględnia co najmniej następujące zagadnienia dotyczące:

- sprawność i prawidłowość obsługi umów, w tym w zakresie obowiązków informacyjnych, nieprawidłowego ustalenia, odmowy zwrotu lub nieuzasadnionej windykacji składki, dostępu do systemów informatycznych służących do zdalnej obsługi umów,
- sprawności likwidacji roszczeń,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości dot. ocenianego obszaru wynikających z bieżącego nadzoru, przeprowadzonych inspekcji lub wizyt nadzorczych,
- działań zakładu związanych ze zidentyfikowanymi w poprzednich latach nieprawidłowościami w danym obszarze (w szczególności z tytułu budzącej zastrzeżenia lub niedostatecznej oceny BION obszaru lub w wyniku kontroli/wizyt nadzorczych), zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie skarg (w tym reklamacji) w zakładzie z uwzględnieniem przyczyn skarg,
- zidentyfikowanych nieprawidłowości w zakresie sposobu wywiązywania się przez zakład z obowiązków obsługi roszczeń na rzecz UFG,
- decyzji Rzecznika Finansowego o nałożeniu sankcji za naruszenie przepisów dotyczących rozpatrywania reklamacji,
- decyzji, w której Prezes UOKiK zobowiązał zakład do wykonania przyjętych na siebie zobowiązań do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia lub usunięcia skutków naruszenia zbiorowych interesów klientów,
- zakresu i sposobu wykonywania nadzoru nad pośrednikami pod kątem rozpatrywania reklamacji w zakresie niezwiązanym z udzielaną ochroną ubezpieczeniową.

7.4. Korekta oceny ryzyka ochrony klientów

1. Jeżeli w zakładzie zostały zidentyfikowane sytuacje, które doprowadziły do konfliktu interesów i braku prawidłowego zarządzania tym konfliktem bądź braku jego identyfikacji przez zakład, to ocena ryzyka ochrony klientów nie może być lepsza niż 2,50.
2. Jeżeli zakład jest stroną w sprawach sądowych, których zakończenie na niekorzyść zakładu może zagrażać jego wypłacalności, to ocena ryzyka ochrony klientów nie może być lepsza niż 3,00.
3. Jeżeli UOKiK stwierdził, że zakład prowadzi praktyki naruszające interesy klientów lub organ nadzoru zidentyfikował praktyki naruszające interesy ubezpieczających,

ubezpieczonych lub uprawnionych z tytułu ubezpieczenia to ocena ryzyka ochrony klientów nie może być lepsza niż 3,00.

4. Jeżeli w ramach produktów oferowanych w badanym okresie BION możliwe było nabywanie przez klientów zakładu jednostek uczestnictwa UFK, w przypadku którego udział FIZ przekracza 10% aktywów UFK, to ocena obszaru ryzyka ochrony klientów nie może być lepsza niż 2,50.

8. KOREKTA OCENY MIKROOSTROŻNOŚCIOWEJ ORAZ ŁĄCZNEJ OCENY RYZYKA W RAMACH BION

1. Jeżeli ocena obszaru „Ryzyka ochrony klientów” wskazuje na wysokie ryzyko (ocena wynosi od 3,25 do 4,00), to łączna ocena BION nie może być na poziomie lepszym niż podwyższone ryzyko (nie lepsza niż 2,50).
2. Jeżeli przynajmniej jedna z ocen w następujących obszarach jakościowych: „Model biznesowy”, „Nadzór właścicielski”, „Osoby pełniące kluczowe funkcje”, „Sprawozdawczość”, wskazuje na wysokie ryzyko (ocena wynosi od 3,25 do 4,00), to ocena ryzyka mikroostrożnościowego oraz łączna ocena BION nie mogą być lepsze niż 2,50.
3. Jeżeli biegły rewident zawarł w sprawozdaniu z badania sprawozdania finansowego lub SFCR za rok podlegający ocenie opinię negatywną lub stwierdzono stosowanie „agresywnej księgowości”, to ocena ryzyka mikroostrożnościowego oraz łączna ocena BION nie mogą być lepsze niż 3,50.
4. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje planu naprawczego, o którym mowa w art. 312 ust. 2 ustawy, to ocena ryzyka mikroostrożnościowego oraz łączna ocena BION wynoszą 4,00.
5. Jeżeli zakład nie przekazał lub nie realizuje krótkoterminowego planu finansowego, o którym mowa w art. 313 ust. 2 ustawy, to ocena ryzyka mikroostrożnościowego oraz łączna ocena BION wynoszą 4,00.

Załącznik 1. Tabele określające stopień płynności aktywów

Dla aktywów niewyszczególnionych w poniższych tabelach waga wynosi 0%.

Tabela 2. Aktywa inne niż dla ubezpieczeń na życie związane z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Kategoria aktywów	Pozycja S.02.01	Pozycja S.06.02.	Waga
Akcje i udziały – notowane	R0110	-	100%
Obligacje państwowe (w tym buy-sell-back)	R0140	dotatkowo: C0170, gdzie kod CIC ##82	100%
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	R0410	-	100%
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	R0200	-	100%
Obligacje korporacyjne	R0150	-	80%
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania (bez certyfikatów inwestycyjnych polskich FIZ)	R0180	z wyłączeniem: C0170, gdzie Nazwa składnika aktywów zawiera „PLFIZ”	80%
Nadwyżka na funduszu świadczeń emerytalnych	R0050	-	30%
Nieruchomości (inne niż do użytku własnego)	R0080	-	30%
Akcje i udziały – nienotowane	R0120	-	30%
Strukturyzowane papiery wartościowe	R0160	-	30%
Zabezpieczone papiery wartościowe	R0170	-	30%
Certyfikaty inwestycyjne polskich FIZ	-	C0170, gdzie CIC ##4# oraz Nazwa składnika aktywów zawiera „PLFIZ”	30%
Instrumenty pochodne	R0190	-	30%
Pozostałe lokaty	R0210	-	30%
Akcje własne (posiadane bezpośrednio)	R0390	-	30%

Tabela 3. Aktywa dla ubezpieczeń na życie związanych z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym i dla ubezpieczeń na życie, w których świadczenie jest ustalane w oparciu o określone indeksy lub inne wartości bazowe

Kategoria aktywów UFK	Kategoria aktywów	Uszczegółowienie	Waga UFK
Pozycja S.06.02. [C0170]			
Obligacje państwowe	CIC ##1#	-	100%
Akcje i udziały – notowane	CIC ##3#	CIC inne niż XL##, XT##	100%
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	CIC ##71, ##72	-	100%
Depozyty inne niż ekwiwalenty środków pieniężnych	CIC ##7#	CIC inne niż ##71 i ##72	100%
Obligacje korporacyjne	CIC ##2#	-	80%
Jednostki uczestnictwa oraz certyfikaty inwestycyjne w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania (bez certyfikatów inwestycyjnych polskich FIZ)	CIC ##4#	Nazwa składnika aktywów nie zawiera „PLFIZ”	80%
Akcje i udziały – nienotowane	CIC ##3#	CIC XL##, XT##	30%
Certyfikaty inwestycyjne polskich FIZ	CIC ##4#	Nazwa składnika aktywów zawiera „PLFIZ”	30%
Strukturyzowane papiery wartościowe	CIC ##5#	-	30%
Pozycja S.08.01. [C0240]			
Instrumenty pochodne	-	Dotatnia wartość bilansowa	30%

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

ul. Piękna 20

00-549 Warszawa

tel. (+48 22) 262 50 00

fax: (+48 22) 262 51 11 (95)

e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl